

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Bakalářská práce

Povědomí veřejnosti o práci porodní asistentky

Vypracoval: Reichlová Markéta
Vedoucí práce: PhDr. Filausová Drahomíra

České Budějovice 2014

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku informovanosti veřejnosti o profesi porodní asistence. Ta je v současnosti velmi aktuální, protože úzce souvisí se změnami v současném porodnictví. Práce se zabývá informovaností veřejnosti nejen o náplni práce porodní asistentky, ale i o všech oblastech jejího působení.

Hlavním cílem práce bylo zmapování informovanosti veřejnosti o oblastech působení porodní asistentky. Na základě tohoto cíle byla položena výzkumná otázka: Jak vnímá veřejnost práci a působení porodní asistentky? V teoretické části práce byl pak popsán obor porodní asistence od historie po současnost. Pozornost byla věnována nejen historickým souvislostem, ale i vývoji systému vzdělávání, jeho současnosti a v neposlední řadě též legislativě. Byly zde popsány právní normy určující kompetence porodních asistentek v České republice, činnost profesních organizací a dále byla část práce věnována specifikům profese.

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na zjištění, jaké informace mají lidé o vzdělávání, o náplni práce porodních asistentek, o oblastech, ve kterých může působit. Vzhledem k zaměření práce, byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Sběr dat byl prováděn formou dotazníku. Nestandardizovaný anonymní dotazník byl určen dospělým osobám bez ohledu na věk a pohlaví. Byla stanovena pouze spodní věková hranice, a to 18 let. Pro maximální využití omezeného času pro výzkum byla zvolena distribuce dotazníků nejen v tištěné formě, ale i elektronickou cestou. Výzkum probíhal v únoru a březnu 2014. Výzkumný vzorek tvořilo 125 respondentů, z nichž 30 byli muži a 95 ženy.

Vyhodnocení výzkumného šetření ukázalo, že 68 % dotazovaných neví, že porodní asistence je vysokoškolským oborem. Znalosti o oblastech působení porodní asistentky se ukázaly jako velmi omezené. Většina respondentů (119) očekává porodní asistentku na porodním sále. Další poměrně velká skupina spojuje porodní asistentku s péčí o těhotné v předporodních kurzech a se cvičením těhotných. S gynekologií, gynekologickými ambulancemi a péčí o novorozence už porodní asistentka tolik spojována není. V obecné rovině je v současnosti porodní asistentka stále vnímána spíše jako pomocník lékaře a ne jako samostatně pracující a samostatně se rozhodující

člen zdravotnického týmu. Navíc se ukázalo, že respondenti často v praxi nedělají rozdíl mezi zdravotní sestrou a porodní asistentkou. Snahou práce bylo také zjistit, jakou představu mají dotazovaní o péči, kterou jim může porodní asistentka nabídnout. Zda mají zájem o samostatnou činnost porodních asistentek a popřípadě v jakých oblastech péče. Se samostatnými či soukromými porodními asistentkami, udávali dotazovaní pouze minimální zkušenosti.

Šetření ukázalo, že je potřeba prohlubovat znalosti veřejnosti o oboru porodní asistence. Povědomí veřejnosti o tomto oboru není příliš vysoké. Bakalářská práce poukázala na oblasti, o kterých informace mezi lidmi chybí. Jen v případě, že bude veřejnost dostatečně informována o tom, co vše patří do kompetencí a náplně činností porodní asistentky, se může profese porodní asistence vyvíjet k větší samostatnosti. Lidé tak pochopí, co mohou porodní asistentky nabídnout a pak teprve jejich služeb naplno využít. V závěru byla tato práce doporučena k využití pro porodní asistentky aktivně působící v oboru pro představu, kde je nejvíce slabých míst v informovanosti, a k obeznámení se s tím, co preferuje veřejnost jako oblast péče poskytované porodní asistentkou.

Klíčová slova: Porodní asistence, porodní asistentka, informovanost veřejnosti, historie porodní asistence, oblasti působení porodní asistentky

Abstract

This Bachelor Dissertation aims to address problems general public has in understanding of a midwife's work and midwifery profession. This is currently a hot topic due to changes in midwifery today. This work concentrates not only on public information about the work of a midwife but also on all wider aspects her work.

The main aim is to map the knowledge of current public information about midwifery in general. From that knowledge a question arises: How does general public understands the role of a midwife? Work and role of the midwife is described in the theoretical part of this work and covers a period of known history to present day. A special consideration is given not only to the historical connections but also to the development of educational systems, its past and present, last but not the least, the legislation. A midwife's competences are described in terms of legislative norms currently in place in the Czech Republic as well as roles and activities of professional institutions; another section of the work is devoted to the specific aspects of the profession.

This research was focused on finding the existing levels of information and knowledge, in public domain, about midwifery education, the content of a midwife's work and the areas of her involvement in healthcare. A quantitative method of research was chosen as being the most suitable for the purpose of this work. Data was acquired by using a questionnaire. The non-standardised anonymous questionnaire was aimed at adults of both sexes' without age limitations, except for the minimum age limit of 18 years. To maximise the use of the limited available time, both printed and electronic distribution was chosen to run concurrently. The research was carried out during months of February and March 2014. Research sample size was 125, 30 men and 95 women.

The result of this research shows that 68 % of participants did not know that a midwife's qualifications are obtained at university, at a degree level. Knowledge of the range of work a midwife does is very limited. Most respondents (119) expected

a midwife to be present at birth in hospital. Another, rather large section of respondents connects a midwife with care of pregnant women on antenatal courses and with teaching expectant mothers relaxation exercise techniques. A midwife's work is not generally associated with gynaecology, gynaecology ambulance service and care for the newborn. Generally, a midwife is perceived to be a doctor's assistant and helper, not as an autonomous worker making independent decisions in the medical team. It was shown also, that in reality no distinction is being made between a nurse and a midwife. One of the aims of this research was to elicit the perceptions the respondents have about the level of healthcare a midwife can offer; to find if they would be interested in having independent working midwives and if yes, then in what areas of healthcare. Respondents had only very minimal experience with independent or private midwives.

The research has shown that it is, imperative to improve the information for general public about all aspects of midwifery. Public awareness of this is not very high. This Bachelor Dissertation has highlighted that public knowledge about midwifery is insufficient. Only when people will be sufficiently well informed about the services on offer, have awareness of a midwife's competences and knowledge of all spheres of her work, then midwifery profession will be able to extend and develop more of its services. Everyone needs to know what services are available in order to use them fully. In conclusion, this work is recommended for midwives in active service – it provides an overview of level of information people have about the service, where the weak areas are, and what are current preferred options in midwifery healthcare.

Key words: Midwifery, midwife, public information, history of midwifery, areas of healthcare provided by a midwife

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30. 4. 2014

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych poděkovala především PhDr. Filausové Drahomíře, za trpělivé a velmi profesionální vedení této práce. Dále Martině Tučkové za psychickou podporu a hlavně mé rodině, bez jejíž obrovské trpělivosti by nebylo možné studium uskutečnit.

Obsah

1	Současný stav	11
1.1	Historie babictví a porodnictví ve světě	11
1.2	Historie babictví a porodnictví v Čechách	14
1.3	Významní porodníci na školách babických	16
1.4	Porodní asistence současnosti	18
1.4.1	Mezinárodní definice porodní asistentky	19
1.4.2	Profesní organizace	20
1.5	Specifika profese porodní asistence	23
2	Cíl práce a výzkumná otázka	25
2.1	Cíl	25
2.2	Výzkumná otázka	25
3	Metodika	26
3.1	Metodika a technika výzkumu	26
3.2	Charakteristika výzkumného souboru	26
3.3	Sběr a zpracování dat	27
4	Výsledky	28
5	Diskuze	43
6	Závěr	53
7	Použitá literatura	54
8	Přílohy	58

Seznam použitých zkratk

PA	porodní asistentka
ČR	Česká republika
ČAS	Česká asociace sester
GPS ČAS	Gynekologicko-porodnická sekce české asociace sester
ČKPA	Česká konfederace porodních asistentek
ČSPA	Česká společnost porodních asistentek
ČLS JEP	Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně
ČGPS	Česká gynekologická a porodnická společnost
UNIPA	Unie porodních asistentek
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
ICM	Mezinárodní konfederace porodních asistentek
EMA	Evropská asociace porodních asistentek
NKZP	Národní koalice zdravotnických pracovníků
SZO	Světová zdravotnická organizace
EHS	Evropské hospodářské společenství
ZDŠ	Základní devítiletá škola
Tzv.	takzvaně
Bc.	bakalář

Úvod

Porodní asistentka – pro někoho prázdné slovo, pro někoho obraz zodpovědnosti, láskyplné péče a odborného přístupu. Myslím, že jsou i tací, kteří si v poslední době představí skupinu žen, která se „vměšuje“ do lékařských kompetencí. Ale jaká je pravda? Jak vnímá veřejnost porodní asistentku? Co ví o její přípravě na toto povolání a faktech o náplni její práce?

Téma mě zaujalo pro svou aktuálnost a možnost zasadit ho do širšího kontextu. Tato profese prošla napříč historií velkým spektrem změn. Ať už byly porodní asistentky nazývány jakkoliv, v různých obdobích byly vnímány různě. Úkolem této práce je zmapovat, jak je tomu dnes. Co lidé vědí o porodních asistentkách? Vědí, že jsou nejen součástí okamžiku zrození jejich dětí, ale že do širokého spektra jejich působnosti patří kromě péče o těhotnou a rodičku i péče o ženu - dívku v období dospívání, stejně jako o ženu, která své děti již na svět přivedla, což neznamená, že nemá své specifické potřeby a starosti. Že je, nebo by měla být, vzdělaným členem týmu a ne pouhým tichým a oddaným stínem lékaře.

Stává se mi, že mnohdy i studentky porodní asistence přicházející na naše pracoviště, mají velmi zkreslené představy o tom, co vše jejich obor obnáší. Jsou překvapené, že nejen zrození, ale i těžká nemoc, bolest a smrt jsou věci, které budou potkávat ve své praxi. Co teprve laická veřejnost! A přece právě pouze informovaná veřejnost může být rovnoprávným spoluhráčem ve hře o zdraví. Jak se mají lidé rozhodnout, co chtějí, se všemi pozitivy i negativy, když jim chybí základní informace?

Cílem práce bylo zjistit, kolik toho lidé o práci PA vědí, jak se o ni zajímají a zda v případě rozhodování mají dostatek informací o tom, co jsou jim PA schopné nabídnout. Toto poznání je mi důležité pro každého z nás, kdo chce svou práci odvádět kvalitně, s láskou, ale i s respektem k sobě i k druhým.

Teoretická část práce se věnuje historii profese porodní asistentky, vývoji oboru, změnám v systému vzdělávání a v neposlední řadě současné legislativě. V praktické části je pak pomocí dotazníku sledováno, jak je veřejnost informována o profesi porodní asistentky a jaký je její postoj k porodním asistentkám.

1 Současný stav

Porodní asistence, je stále se rozvíjející obor, který vlivem změn systému školství, přešel do oblasti vysokoškolského studia. Mění se legislativa a veřejně propíraný dialog mezi ministerstvem zdravotnictví, pojišťovny a porodními asistentkami o úpravách kompetencí, přináší odezvu i od laické veřejnosti. Cílem zdravotníků by mělo být nejen předání zdravého novorozence matce, ale vytvořit z tak mimořádné události, jakou narození dítěte bezpochyby je, období, které zůstane krásnou vzpomínkou nejen pro matku, ale i pro její blízké. Porodní asistence by měla být souborem činností, ve kterých spolupracuje nejen porodní asistentka a porodník, ale i fyzioterapeut, neonatolog případně psycholog a samozřejmě sama pacientka s jejími blízkými (Roztočil, 2008, s.150).

Stále více pacientek chce být aktivně zapojeno do rozhodování v průběhu péče a komunikace s nimi, je mnohdy hlavním kritériem jejich spokojenosti. Vývoj tohoto oboru jde velmi rychle kupředu. Nejen díky zavádění nových diagnosticko-terapeutických metod do praxe, ale také vlivem změn ve vnímání porodnické péče odbornou i laickou veřejností. Porodnictví se otevírá zrakům, názorům a vlivům celé společnosti (Roztočil, 2008, s.150).

1.1 Historie babictví a porodnictví ve světě

Porod byl a je nedílnou součástí života a z toho vyplývá, že se jím musely zaobírat mnohé generace různého postavení i vyznání. V mnohých historických pramenech se objevuje zmínka o ženách, které poskytovaly pomoc ostatním rodícím ženám. Již ve Starém zákonu se můžeme setkat s popisem praxe egyptských porodních bab a židovských žen, které poskytovaly rodícím ženám pomoc (Vránová, 2007, s. 7).

Pro Evropu má největší význam starověké lékařství antické. Porodní praxi vykonávaly ženy omphalotomon - báby pupkořezné. Nejlépe zachovanými zprávami jsou ty, které sepsal Hippokrates. Dílo Corpus Hippocraticum bylo však nepochybně

vytvářeno po několik generací. Hippokrates je jediným porodníkem a gynekologem klasického Řecka, jehož spisy se zachovaly (Doležal, 2001, s. 15).

Ve starověku přinesl nejvíce porodnických poznatků Soranus z Efesu (98-138n.l.). V mnoha publikacích je označován za otce porodnictví. Za nejlepší starověkou práci o gynekologii a porodnictví je považována jeho monografie pro porodní báby *Peri gynaikeion* (O věcech ženských). Popisuje průběh gestace, polohy plodu, průběh porodu a péči o novorozence. (Roztočil, 2008, s. 15).

Ve středověku nastal úpadek v lékařství a řada poznatků upadla v zapomnění, porodnictví bylo považováno pro lékaře za nedůstojné. Doba lidského života byla krátká, vyskytovaly se různé epidemie, válečné katastrofy, hlad. Především dodržování hygienických zásad bylo minimální. Nebezpečí spojené s porodem vzrostlo. Ženy, rodící v přeplněných středověkých městech, venkovských usedlostech, chalupách ale i ve zdánlivém bezpečí feudálních sídel, podstupovaly spolu se svým dítětem riziko smrti. Staletími podporované předsudky a pověry k těmto nebezpečím přispívaly stejně jako nevzdělanost porodních pomocnic. Anatomické znalosti chirurgů se uplatňovaly jen zřídka a většinou pozdě. Oficiální medicína se porodnictvím nezabývala, lékaři se k jeho výkonu nepřipravovali (Lenderová, a kol., 2006, s.19; Doležal, 2001, s. 24,25).

V novověku byly z účasti u porodu vyloučeny nejen neprovdané, sexuálně nezkušené dívky „panny“, ale také i muži. Ti byli přivoláváni jen tehdy, když bylo třeba větší fyzické síly nebo zásahu chirurga. Hlavní postavu při porodu představovala porodní bába. Žena starší, bez malých závislých dětí. Své kompetence stvrdila už tím, že sama přivedla na svět několik dětí vlastních. Řemeslo porodní báby bylo vykonáváno jako vedlejší přivýdělek a pokud nepočítáme poskytnutou stravu nebo dary od rodiny, nebylo honorováno. Rozsah jejích povinností byl celkem pestrý, nejen pomoc při porodu ale také péče během těhotenství a v šestinedělí, kdy bába zůstávala v domě šestinedělky i několik dní, aby byla matce při ruce (Tinková, 2010, s.102,103).

Vliv křesťanství na dlouhou dobu pozastavil rozvoj v antice pokročilých věd, včetně medicíny. Poznatky antické vědy upadaly do zapomnění. Jedním z kladů, kterým však křesťanství přispělo k rozvoji medicíny, bylo zakládání klášterů. V nich byla budována místa pro zesláblé. K ohrazeným prostorám obvykle patřivala i rozsáhlá

zahrada, kde se pěstovaly léčivé byliny. V omezeném množství zde byly dostupné i léky. Křesťanství se tak uplatnilo v zakládání špitálů, ústavů pro bezmocné a sirotky. Porodní báby v této době byly povětšinou ženy nevzdělané, pocházející z chudých poměrů. Někdy za své služby dostávaly chléb, víno, boty a od chudých mnohdy nic. Často pracovaly do vysokého věku. Postupně s růstem vzdělanosti rostla i prestiž tohoto povolání (Vránová, 2007, s. 18-22). Studie historických pramenů poukazuje na to, že společenská role porodních bab a dodržování všech genderových i dalších normativů se pak dokonce spojuje s chodem a řádem celé komunity (Ratajová Jana, 2013, s. 238).

Vzdělání porodních bab dlouho záleželo pouze na jejich vůli. Učili se většinou asistováním u svých starších a zkušenějších kolegyň. Roku 1630 je ve Francii, v blízkosti Notre Dame a nalezince, založen jeden z nejstarších špitálů Hôtel Dieu, kde vzniká první porodnické oddělení. Za měsíc v něm proběhlo na sto porodů (Doležal, 2001, s. 50). V tomto období se začínají koncentrovat porodny, zejména chudiny, do nemocnic tohoto typu. Vedou je zkušené porodní báby, spolupracující se vzdělanými chirurgy. Porodní báby byly teoreticky školené a dostávalo se jim základních anatomických znalostí. Tady se rodila porodnická věda a odtud se šířila do celé Evropy. V Paříži působili slavní průkopníci oboru, například André Levret, který se stává vůdčí postavou porodnictví. V roce 1753 vychází jeho spis Umění porodnické ukázané skrz principy fyziky a mechaniky. Spis opakovaně vychází v Evropě v mnoha překladech (Roztočil, 2008, s. 19-21).

S malým zpožděním proti Francii vznikají porodnické ústavy například ve Strasbourgu a v Berlíně 1727, v Dublinu - Rotunda 1745, Middlesex-Hospital v Londýně 1745, Göttingen 1751, v Kodani 1761. Pozornost se upíná i na novorozence, zejména na nedonošené. Knihy v té době jsou pro báby psány převážně v národních jazycích, autoři chirurgové často latinu neuměli (Roztočil, 2008, s. 20).

1.2 Historie babictví a porodnictví v Čechách

V českých zemích je první zmínka o stavu porodních pomocnic datována kolem roku 1200. Báby si počínaly samostatně, jen někdy volaly felčary nebo chirurgy. Do konce 16. století vyšlo v Čechách 8 spisů pro báby, ale byly značně primitivní (Vránová, 2007, s. 30). Gynekologie a porodnictví se zde začalo systematicky rozvíjet až v 18. století vlivem osvícených panovníků Marie Terezie a Josefa II., kteří velmi podporovali mezinárodní výměny lékařů a překlady učebnic pro báby do češtiny (Doležal, 2001, s. 94,95).

Prvním rázným vykročením k profesionalizaci babictví se stal dvorní dekret z 30. prosince 1745, kde se píše, že porodním babičkám má přednášet profesor anatomie a mají přihlížet pitvám mrtvých ženských těl. Od roku 1747 zval profesor pražské univerzity Franciscus Dutoy porodní báby na své soukromé odpolední přednášky z porodnictví. Na základě dekretu ze 4. července 1748 se měly báby podrobit zkouškám na lékařské fakultě, nebo se nechat vyzkoušet krajským fyzikem. Roku 1786 byl zdravotní personál v kraji rozšířen o krajského chirurga a krajskou porodní bábu, pověřenou dozorem nad kvalifikací svých „terénních“ kolegyň. Vedle teoretické výuky byla roku 1783 nařízená též výuka praktická (Lenderová, a další, 2006, s. 60).

Obecně, byla pro porodní báby situace lepší ve městech pro větší možnost výdělků i lepší zázemí a možnost odborné konzultace s lékaři. Města byla přeplněna a vesnice byly téměř bez porodnické pomoci. Rajonizace porodních bab měla být způsobem k zlepšení jejich ekonomických podmínek. Důležitým krokem bylo postupné zavádění okrskového či obvodního principu v porodnické péči, který měl zajistit, že porodní báby budou rovnoměrně rozmístěny a pokud možno neustále k dispozici. Od roku 1791 měla mít každá obec svou porodní bábu, případně postačovala jedna bába na maximálně tři obce (Tinková, 2010, s. 307; Vránová, 2007, s.79,80).

Dne 17. února 1804 přijala pražská lékařská fakulta nový studijní řád, který upřesnil požadavky na vzdělání porodních babiček. Ten mimo jiné nařídil, že v Praze se musejí učit i venkovské báby, vyslechnout celý kurz a pak se 2 měsíce v porodnici

účastnit praktické výuky. Stanovil také pevný program výuky pro báby a porodníky. Pak teprve mohli kandidáti ke zkouškám. Toto nařízení přineslo i některé problémy, především s ubytováním účastnic výuky a jejich hmotným zabezpečením. Překážkou byla i nedostatečná gramotnost. Proto v roce 1821 vyšlo nové nařízení a to přístup k výuce babictví přímo podmínilo gramotností uchazečky. Do kurzu s sebou měla uchazečka přinést vysvědčení způsobilosti od krajského lékaře, křestní list, osvědčení mravnosti od farního úřadu, doklad o bydlišti a uzavření sňatku - bábami mohly být pouze ženy vdané či vdovy. V roce 1852 byl na základě další reformy teoretický kurz zrušen a nahrazen třemi čtyřměsíčními teoreticko-praktickými kurzy střídavě v českém a německém jazyce (Lenderová, a další, 2006, s. 60-62).

V roce 1891 bylo rozhodnuto, že babická klinika již nebude dále součástí lékařské fakulty, ale změní se od počátku roku 1892 na samostatnou C. K. školu babickou v Praze. Její umístění zůstalo nezměněno, nadále výuka probíhala v přízemních prostorách Zemské porodnice (Svobodný, a další, 2004, s. 147).

V roce 1920 byly rozhodnutím ministerstva zdravotnictví ukončeny kurzy pro porodní báby s odůvodněním, že je školených porodních babiček dostatek. Dále se konaly pouze kurzy pro již praktikující babičky. Ze stávající babické školy se stala opět stát univerzitní klinika a babická škola byla převedena z kompetence ministerstva zdravotnictví do kompetence ministerstva školství. V roce 1925 se v Praze konal Mezinárodní sraz porodních babiček, na kterém Dr. Václav Rubeška společně s ostravským porodníkem Dr. Františkem Pachnerem požadovali alespoň tříleté studium pro porodní babičky místo tehdejších 10 měsíců. Jejich požadavek ale tehdy ještě neuspěl. Od roku 1928 se začalo používat nového názvu - porodní asistentka. V listopadu toho roku vyšel zákon O pomocné praxi porodnické, jakož i o vzdělávání a výcviku porodních asistentek. Žadatelky, které se ucházely o přijetí ke studiu, byly povinny mimo jiné doložit potvrzení o absolvování tří tříd měšťanky. V roce 1930 byly zřízeny státní ústavy pro vzdělávání porodních asistentek - pro české v Pardubicích a pro německé v Liberci (Vránová, 2007, s. 89).

Zákon však neřešil přetrvávající právo volného usazování, v důsledku čehož, byl v chudých horských oblastech porodních asistentek stále nedostatek. Na Moravě

byla od r. 1942 zřízena funkce tzv. rajónních porodních asistentek, které pracovaly v pětině okresů. Čechy toto neměly, jelikož jejich správa byla podřízena českému zemskému úřadu, jemuž německé úřady zřízení rajónních porodních asistentek zamítly). Až v roce 1947 bylo studium porodní asistentky prodlouženo z deseti měsíců na dva roky. V té době fungovaly v tehdejším Československu dva Státní ústavy pro výchovu porodních asistentek, a to v Pardubicích a v Ostravě (Štembera, 2004, s. 26).

Důsledkem Školského zákona z roku 1948 O vytvoření jednotného systému ve výchově a vzdělávání středního zdravotnického personálu, byl dvouletý program v roce 1949 nahrazen čtyřletým studiem, ke kterému byly přijímány absolventky základních škol. První a druhý ročník by shodný pro ošetřovatelky i porodní asistentky. Prudký růst zdravotnických služeb si však vyžádal v letech 1951-1952 přechodné snížení studia na 3 roky. Ve školním roce 1955/56 se vrací čtyřletá forma studia. Ve školním roce 1958/59 bylo zavedeno i dvouleté pomaturitní studium. Tato dvojitá forma studia trvala do roku 1972, kdy bylo čtyřleté vzdělávání ukončeno. Dále bylo možno studovat pouze v pomaturitním kvalifikačním studiu. V roce 1996 přešlo studium na vyšší zdravotnické školy. Studium bylo ukončeno absolutoriem a student získával titul Dis. Poslední uchazečky do tohoto typu studia byly přijímány ve školním roce 2002/03. Od roku 2001 probíhá výuka porodních asistentek v České republice ve vysokoškolských studijních programech bakalářského typu, který je rozložen do tří akademických roků. (Ajglová, 2005; Vránová, 2007, s. 89,90).

Změnami prošel i název oboru. V roce 1928 byl ustanoven název porodní asistentka, který byl používán do roku 1965, kdy byl název oboru změněn na ženskou sestru. Toto bylo používáno až do roku 1993 a poté se vrátilo původní pojmenování porodní asistentka (Vránová, 2007, s. 90).

1.3 Významní porodníci na školách babických

Ve výčtu historických dat nelze opomenout některá významná jména, bez kterých by se porodnictví v Čechách neobešlo. Velkou měrou se o výuku porodních babiček zasloužil Antonín Jan Jungmann (1775-1854), zakladatel slavné pražské porodnické

školy, autor mnoha odborných publikací a také první původní učebnice pro porodní báby Úvod do babení. Působil na pražské porodnické klinice u svatého Apolináře až do roku 1850. V roce 1839 byl dokonce jmenován rektorem Karlovy univerzity. Byl to právě on, kdo zavedl psaní porodopisů. Za dobu jeho více jak čtyřicetiletého působení bylo na klinice odvedeno na 50 000 porodů. Za 42 let jeho učitelské činnosti prošlo klinikou více než 2200 studentů medicíny a kandidátů chirurgie a 8200 porodních babiček (Svobodný, a další, 2004; Tinková, 2010, s.147). Příležitost naučit se oboru v praxi přitahovala posluchače kurzů porodnictví a gynekologie z Polska, Dánska, Islandu a mnoha dalších zemí. V bývalé zemské porodnici na Gynekologicko-porodnické klinice 1. LF UK v Praze je založena unikátní knihovna nesoucí Jungmanovo jméno (Doležal, a další, 2009, s. 65).

Další významnou osobností je František Jan Mošner (1779-1876), který byl žákem A. Jungmanna. Stal se prvním českým profesorem porodnictví na bývalém medicínsko-chirurgickém učilišti, byl rektorem někdejší Františkovy univerzity a ředitel nemocnice v Olomouci. Roku 1836 vydává učebnici Babictví. V úvodu popisuje rozdílnou funkci porodníka a porodní báby. Té jsou svěřovány normální porody, přesto však musí znát veškerou patologii, aby věděla, kdy má zavolat porodníka, a v případech kdy nebyl ihned po ruce, dovedla okamžitě pomoci v případě akutního ohrožení plodu nebo matky. Velký oddíl je věnován pojednání o výběru osob vhodných pro babictví a velmi podrobně jsou zde vyjmenovány vlastnosti, které má porodní bába mít (Vránová, 2007, s. 51-52).

Další osobností, kterou nelze opomenout, je Karel Pawlik (1849-1914). Profesionální kariéru zahájil po promoci v roce 1873 jako aspirant na Duchkově vídeňské I. interní klinice, nicméně po roce přešel do tzv. babické školy prof. Gustava Brauna, určené k výchově porodních asistentek. Po pouhých 10 letech praxe se stal v roce 1887 profesorem a po smrti prvního rektora lékařské fakulty české Univerzity Karlovy se stal jeho nástupcem ve funkci přednosta gynekologicko-porodnické kliniky. O tento post svedl "boj" s docentem Václavem Rubeškou. Profesor Pawlik je považován za jednoho ze zakladatelů urogynekologie. Uvedl také do praxe obrovské množství vyšetřovacích metod. Znalost například tzv. Pawlikových hmatů, používaných

při zevním vyšetření těhotné a rodičky, je důležitá i pro dnešní studenty porodní asistence a lékařství. Docent Rubeška, přesto, že byli s Pawlikem považováni za rivaly, na něj vzpomínal jako na opravdového profesionála a gentlemana (Vránová, 2007, s. 69-73).

A nakonec nesmí být opomenut významný český porodník, docent české lékařské fakulty v Praze, Václav Rubeška (1854-1933), který dlouhé roky vedl výuku porodních asistentek, ovšem ve funkci vysokoškolského profesora. Odhaduje se, že za 28 let prošlo jeho školením 5000 porodních babiček, které potom pracovaly po celých Čechách. V roce 1893 vyšla jeho kniha Porodnictví pro babičky, která byla opakovaně doplňována a vydávána až do roku 1920 (Vránová, 2007, s. 65).

1.4 Porodní asistence současnosti

Vstupem České republiky do Evropské unie dochází k doporučenému sjednocení vzdělávání tzv. regulovaných profesí ve zdravotnictví. V rámci uznávání kvalifikace a volného pohybu profesních odborníků doporučila Evropská unie upravit vzdělávání porodních asistentek dle Směrnic 80/155 EHS, 89/594/EHS, které popisují povahu a obsah minimálního akceptovatelného vzdělávacího programu. Doporučení pro vzdělávání v ošetrovatelství a porodní asistenci ve vysokoškolském bakalářském studiu platí pro celou Evropskou unii (Vránová, 2007, s. 90-91). Porodní asistentky, které zahájily studium po 1. květnu 2004, již nejsou nadále zastupitelné se všeobecnými sestrami, jak bylo možné od roku 1953. Průnik mezi činnostmi sester a porodních asistentek je v péči o fyziologického novorozence a v péči o gynekologicky nemocnou ženu, tedy nikoli rodičku nebo neděлку (Vévoda, 2012, s. 108).

Získávání odborné způsobilosti v oboru, upravuje zákon 96/2004 Sb. ze dne 4. února 2004: O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (Zákon MZČR č.96/2004 Sb.).

Studium porodní asistence je kvalifikační, to znamená, že absolvent získá základní kvalifikaci oboru. Ke studiu lze přijmout absolventy všech typů středních škol,

kteří mají zájem o profesi. Obor je možno studovat jak v prezenční, tak v kombinované formě (Vránová, 2007, s. 91).

1.4.1 Mezinárodní definice porodní asistentky

Porodní asistentka je osoba, která úspěšně ukončila oficiální vzdělávací program pro porodní asistentky uznávaný v dané zemi a dosáhla tak nezbytné kvalifikace pro získání registrace - úředního povolení k výkonu povolání porodní asistentky. Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník, který pracuje jako partner žen, poskytuje jim potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní. Vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podporu fyziologického porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci. Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Profese zahrnuje předporodní přípravu, přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví a péči o dítě. Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek. Tato definice byla přijata 19. července 2005 na kongresu Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) konaném v Brisbane. Nahrazuje Definici porodní asistentky přijatou ICM v roce 1972 a doplněnou v roce 1990 (www.pdcap.cz).

Náplň činnosti porodní asistentky v České republice je specifikována vyhláškou č. 55/2011 Sb., O činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ve znění účinném od 14. 3. 2011 (Vyhláška MZČR č. 55/2011 Sb.).

Vyhláška hovoří všeobecně o náplni činností zdravotníků pracujících bez odborného dohledu a dále o specifických činnostech pro konkrétní zdravotnické

profese, a tedy i pro porodní asistenci. Porodní asistentka poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotné ženě, rodící ženě a ženě do šestého týdne po porodu prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom může zejména poskytovat informace o životosprávě v těhotenství a při kojení, pomáhat při přípravě na porod nejen těhotné, ale i rodinným příslušníkům. Do jejích kompetencí patří též ošetření fyziologického novorozence. Poskytuje rady v otázkách sociálně-právní pomoci a popřípadě může takovou pomoc zprostředkovat. Provádět návštěvy v rodině těhotné ženy, ženy do šestého týdne po porodu a gynekologicky nemocné. Podporovat a hlavně edukovat ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a tím předcházet komplikacím, plynoucím z neznalosti. Diagnostikovat těhotenství, předepisovat, doporučovat nebo provádět vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, sledovat ženu s fyziologickým těhotenstvím, poskytovat jí informace o prevenci komplikací a v případě zjištěného rizika předávat ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví. Z tohoto vyplývá, že pracuje v celém komplexu gynekologicko-porodnické péče (Vyhláška MZČR č. 55/2011 Sb.).

Kompetence PA a to, za jakých podmínek mohou samostatně pracovat, jsou dány zákonem a podmínkami dané země. Nejde jen o kompetence personálu, ale i o stanovené podmínky, týkající se samotného poskytování porodní péče, kam patří materiálně technické vybavení pracovišť, technické zázemí a dostupnost akutního řešení neodkladných stavů a v neposlední řadě podmínky stanovené zdravotní pojišťovnou (Velebil, 2011, s. 20).

1.4.2 Profesionální organizace

Již v historii nacházíme zmínku o profesionálních organizacích pro porodní babičky. Zpočátku to byly podpůrné spolky, kterými se porodní báby snažily zlepšit svá

sociální postavení. V Praze roku 1911 vzniká Zemská jednota porodních babiček, která během dvou let čítala již asi 900 členek (Vránová, 2007, s. 80-81).

Postupná profesionalizace oboru přinesla nutnost zabývat se jím jako celkem. Profesionalizaci můžeme definovat jako proces, kterým se určité povolání stává nezávislou profesí. Získává tak více moci, respektu, autonomie a vyššího sociálního statutu. Existuje několik předpokladů, které musí povolání splnit, jestliže chce statutu profese úspěšně dosáhnout: úspěšné vyjednávání hranic se sousedícími profesemi, expertní vědění úzce spjaté se vzdělávacím systémem, legislativa, možnost soukromé praxe, strategie a role profesních organizací (Herešánová, 2008, s. 139-146).

V ČR působí v současnosti tři hlavní organizace sdružující PA. Jednou organizací je ČKPA – Česká konfederace porodních asistentek, jež vznikla 19. 11. 2005 z České asociace porodních asistentek (ČAPA), která působila od roku 1997. Má kolektivní členství v jiných mezinárodních organizacích, kterými jsou Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM), Evropská asociace porodních asistentek (EMA) a Národní koalice zdravotnických pracovníků (NKZP). Prezidentkou ČKPA je v současné době PhDr. Radka Wilhelmová. Cílem ČKPA je koordinovat a zastřešovat činnost porodních asistentek v ČR, vytvořit jednotnou reprezentaci českých porodních asistentek ve vztahu k orgánům státní správy v resortech zdravotnictví a školství, ke zdravotním pojišťovnám, organizacím ostatních zdravotnických pracovníků a organizacím porodních asistentek v jiných zemích. Dále vyjadřovat názory a hájit profesní zájmy porodních asistentek na celostátní úrovni a vést jednání o vytváření a implementaci zdravotní politiky, legislativních, administrativních a regulačních mechanismů, upravujících vzdělávání a výkon povolání porodní asistentky. Snahou je též pozvednout a upevnit profesní hrdost, prestiž a postavení porodní asistentky v systému zdravotní péče v ČR jako samostatného zdravotnického pracovníka, jehož náplň činnosti, kompetence a odpovědnost vycházejí z mezinárodní definice porodní asistentky a směrnic EU. Je třeba posílit primární komunitní péči poskytovanou ženám, jejich dětem a rodinám, dbát na dodržování mezinárodního etického kodexu porodních asistentek, dbát na dodržování kodexu práv pacientů, respektovat právo ženy na poskytnutí potřebných informací a právo

na rozhodování o místě, způsobu a poskytovateli zdravotní péče a podporovat odpovědnost ženy za vlastní zdraví i za zdraví jejího dítěte (ČKPA, 2010).

Druhou organizací je UNIPA – Unie porodních asistentek, která vznikla v roce 2005, jako odnož tehdejší České asociace porodních asistentek. Ta taktéž sdružuje porodní asistentky na základě individuálního dobrovolného členství. Členkami se mohou stát ty porodní asistentky, které pracují ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních, soukromé porodní asistentky, studentky oboru porodní asistence i porodní asistentky na mateřské dovolené. Prezidentkou je Ivana Königsmarková BSc. Cíle této organizace se příliš neliší od cílů ČKPA (UNIPA, 2010). Obě tyto organizace se v zásadních otázkách dovedou shodnout, UNIPA se však více věnuje především otázce domácích porodů.

Aktuálně nejmladší profesní organizací se stala Česká společnost porodních asistentek ČSPA, která byla zaregistrována na MV ČR 7. 11. 2013. Je dobrovolným, nevládním a neziskovým sdružením, které nabízí členství nejen porodním asistentkám, ale i ostatním nelékařským profesím, včetně studentů. Předsedkyní je Mgr. Ludmila Lukešová. Její zakladatelky udávají jako důvod vzniku další profesní organizace nutnost komunikace s lékařskou odbornou veřejností. Tato organizace má ve stanovách mimo jiné spolupráci s ČGPS a ČLS JEP. Čestnými členy této organizace jsou i zástupci z řad lékařů (www.porodnice.cz). O počtech členů, nejsou v současné době dostupné žádné informace. Menší počet PA také sdružuje gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester, která je ale více zaměřena na zdravotní sestry.

Vznik další profesní organizace, jíž je navíc vyčítáno, že vznikla z iniciativy lékaře, porodníka, doc. MUDr. Antonína Pařízka CSc., vyvolala potřebu volat po sjednocení všech PA. Z iniciativy ČKPA dochází ke krokům, pokusit se spojit ČKPA, UNIPA a další PA neregistrované, či registrované v jiných profesních organizacích. Nenabízejí novou profesní organizaci, ale spojení sil. Prohlášení ČKPA z 30. 11. 2013 vyzývá ke spolupráci a nabízí jasné kroky, jak dosáhnout společného postupu (ČKPA, 2010).

Na základě této výzvy a z jednání na ní navazujících, vydalo ČKPA, UNIPA, ČSPA a GPS ČAS 12. března 2014 společné memorandum, v němž se zúčastněné

strany shodují na potřebě obhajoby zájmů a práv porodních asistentek jako regulovaného povolání a rozhodly se postupovat ve vzájemné shodě a součinnosti k naplnění společných cílů, jimiž jsou: vytvoření koncepce porodní asistence, naplnění kompetencí PA, úprava vzdělávání, vytvoření standardů pro PA. Zavazují se ke spolupráci s MZČR při úpravě legislativy, hledání řešení právní ochrany PA, respektování práv žen i dětí a vytváření přátelského prostředí a pozitivního přístupu mezi ženou a PA (ČKPA, 2010).

1.5 Specifika profese porodní asistence

Ošetrovatelské profese, mezi které porodní asistence patří, jsou náročné fyzicky i psychicky. Každý den jsou porodní asistentky svědky nejen pěkných okamžiků, ale i lidských neštěstí. Okamžiků, které mění hodnoty člověka (Kutnohorská, 2007, s. 142).

Tak jako všechny profese i profese porodní asistentky se dá vykonávat různě a lze k ní i různě přistupovat. Zvolit si povolání porodní asistentky znamená svobodně se rozhodnout pro službu jinému člověku, která spočívá v poskytnutí pomoci při ochraně a navrácení zdraví. V tomto oboru nejde jen o samotné těhotenství a porod, ale o komplexní péči o ženu v celém jejím životě. Porodní asistentka vstupuje do různých vztahů, a nejdůležitější je vztah k pacientovi (Kutnohorská, 2007, s. 21; Štromerová, 2010 s. 9).

Pokud jde v ostatní lékařské praxi obvykle o pacienta trpícího nemocí, kde v péči o něj je cílem správná diagnostika a vhodná terapie, je v porodnictví problém jiný. Jedná se spíše o to, aby vše proběhlo v klidu a bez obtíží. Těhotenství není nemoc léčená porodem. Těhotná a rodička bez komplikací, není pacientkou v pravém slova smyslu. Cílem porodnictví je přivést na svět nový život, ne vyléčit nemoc. Porod je situací, na kterou se má žena sice možnost připravit devět měsíců, přesto je situací, která je nová a složitá, neobvyklá i pro ženy, které už rodily. Je zátěžovou situací

a porodní asistentka si musí uvědomit, že neplatí jednotné měřítko pro hodnocení míry zátěže. Co pro jednu ženu je zátěží přijatelnou, je pro druhou nad její síly. Porodní asistentka tedy musí umět zvládnout nejen praktické dovednosti, ale musí ženu správně edukovat, umět zhodnotit obranné mechanismy, vyhodnocovat míru adaptace, přizpůsobovat vhodně prostředí, zkrátka být trvalou podporou (Heřmanová, 2012, s. 98; Ratislavová, 2008, s. 58-60).

Schopnost rozmnožování a rozhodnutí stát se matkou se složitým způsobem promítá do života každé ženy. Současná žena chce mít větší kontrolu nad tím kdy, zda vůbec a kolik bude mít dětí a s tím samozřejmě souvisí její zvýšená potřeba být zapojena do rozhodování o způsobu, jak své dítě přivede na svět. Měli bychom si uvědomit, že děti, které se dnes rodí a přicházejí na svět, jsou dospělí lidé budoucnosti. Dle Roztočila, současné porodnictví nevidí úspěšné ukončení těhotenství pouze v předání zdravého novorozence matce, ale chce vytvořit z této mimořádné události období, na které bude mít krásnou vzpomínku nejen matka, ale i celá rodina. (Stadelmann, 2009, s.16; Roztočil, 2008, s.150).

Z výsledků celorepublikového průzkumu spokojenosti s perinatální péčí u vzorku 1195 žen, které porodily v letech 2005-2012 v českých porodnicích vyplynulo, že pro spokojenost žen s perinatální péčí je rozhodující přístup a chování zdravotníků, především jejich vstřícnost, empatie a ochota. Mezi hlavní doporučení pro praxi z tohoto průzkumu patří posilování psychologických kompetencí porodních asistentek a lékařů, zejména schopnosti dobře komunikovat s rodičkou a poskytovat jí psychickou podporu, byť je třeba mít zároveň na paměti, že tato schopnost je naučitelná jen zčásti a závisí do značné míry na osobnostních předpokladech konkrétních zdravotníků. (Takács, 2012, s. 105).

2 Cíl práce a výzkumná otázka

2.1 Cíl

Zmapování informovanosti veřejnosti o oblastech působení porodní asistentky.

2.2 Výzkumná otázka

Jak vnímá veřejnost práci a působení porodní asistentky?

3 Metodika

3.1 Metodika a technika výzkumu

Pro výzkumné šetření byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Šlo o kvantitativní šetření malého rozsahu, kdy jednotkou analýzy byla individuální osoba (Punch, 2008 str. 36). Šetření bylo provedeno pomocí vlastního anonymního dotazníku (příloha č. 1) určeného dospělým respondentům bez ohledu na pohlaví. Vzhledem ke strategii zajistit dostatečné množství dat a s ohledem na výzkumnou otázku týkající se veřejnosti bylo rozhodnuto o distribuci dotazníků nejen v tištěné podobě, ale i o sběru dat elektronickou cestou. Dotazník obsahoval 20 otázek. 16 otázek uzavřených [1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18], 3 otázky polytomické, tedy s možností více odpovědí [7, 8, 19] a 1 otázku otevřenou [20] (Kutnohorská, 2009, s. 46). Úvodní tři otázky byly otázky identifikační, týkající se věku, pohlaví a vzdělání dotazovaných respondentů a od čísla 4 šlo již o otázky přímo související se zjišťovaným tématem. Pro ověření dostatečné srozumitelnosti otázek byl proveden pretest s možností přímé zpětné vazby respondenta s výzkumníkem (Bártlová, a další, 2005, s. 11) Otázky se ukázaly jako srozumitelné a bylo přistoupeno k samotnému výzkumu.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořili ženy i muži různého věku a vzdělání. Omezena byla pouze spodní věková hranice, a to 18 let. Po vyřazení nepoužitelných dotazníků byl výzkumný vzorek složený ze 125 respondentů, z nichž bylo 30 mužů a 95 žen.

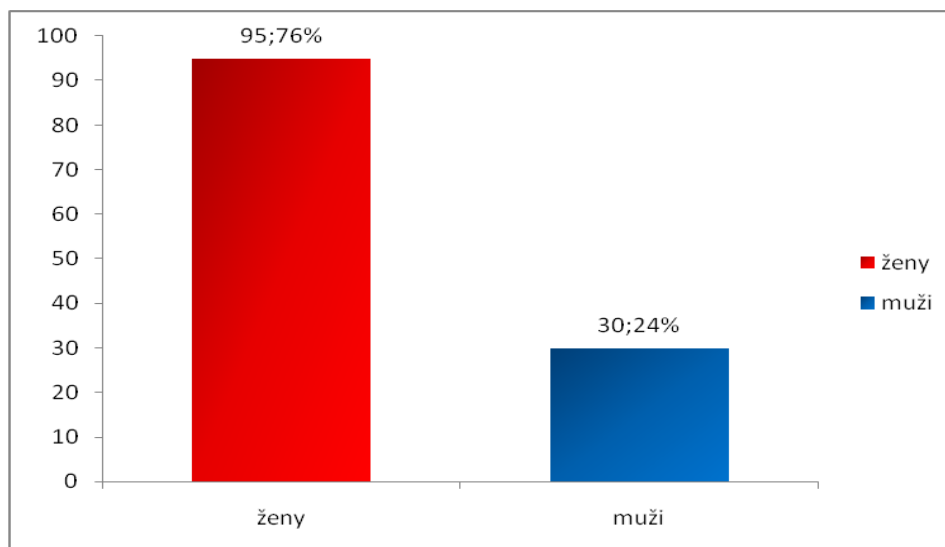
3.3 Sběr a zpracování dat

Sběr dat byl prováděn v měsíci únor a březen 2014. Data byla získávána jak z dotazníků rozdaných v tištěné formě, tak elektronickou cestou, pro maximální využití omezeného času pro výzkum.

Bylo shromážděno 131 dotazníků, 6 dotazníků bylo vyřazeno pro neúplnost. Pro výzkum bylo tedy použito 125 dotazníků. V elektronické podobě bylo odevzdáno 93 dotazníků, tedy sběr dat elektronickou cestou se ukázal jako efektivnější. Zpracování dat spolu s grafickým a tabulkovým vyhodnocením bylo provedeno pomocí programu Microsoft Excel.

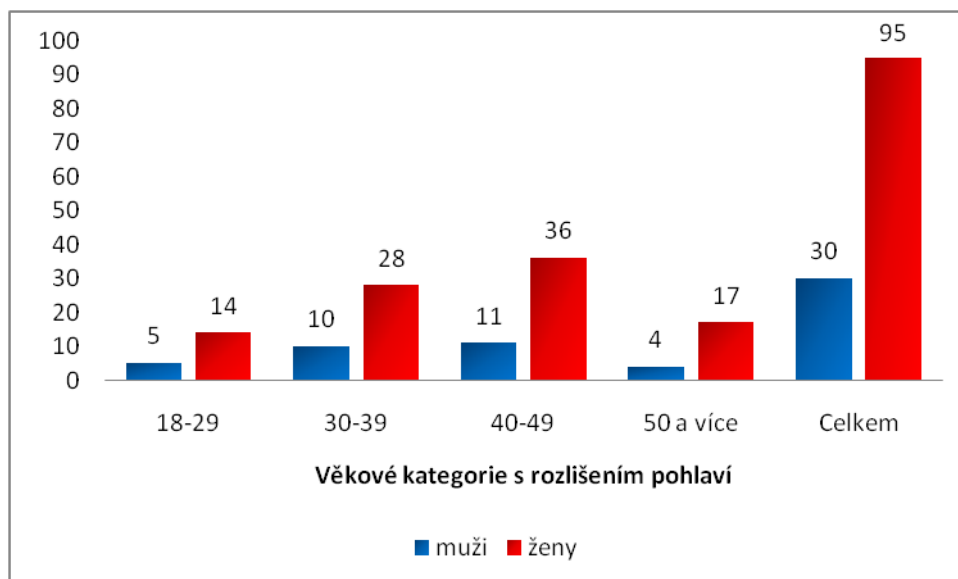
4 Výsledky

Graf 1 Pohlaví respondentů

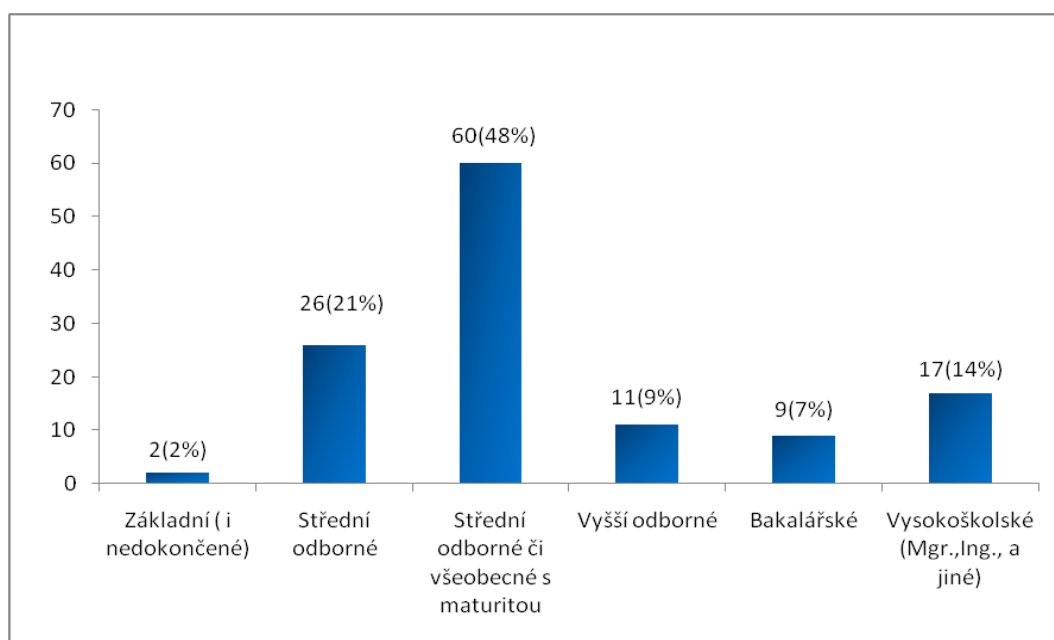
Graf 1 znázorňuje, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů, bylo **95 (76 %)** žen a **30 (24 %)** mužů.

Graf 2 Počet respondentů ve věkových kategoriích s rozlišením zastoupení pohlaví

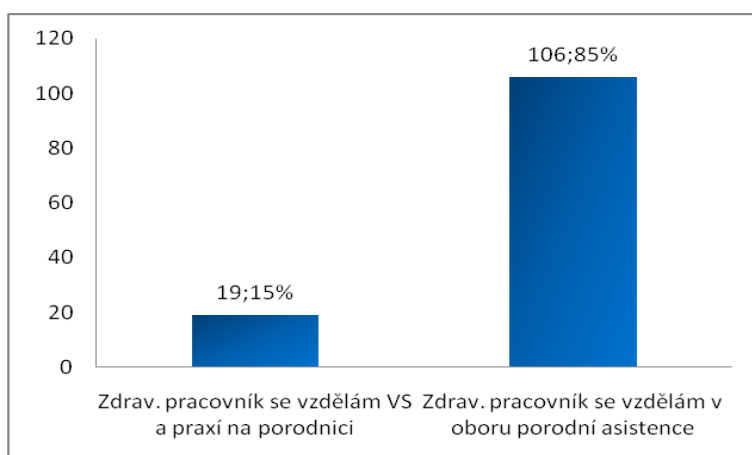
Graf 2 je zobrazením počtů respondentů v jednotlivých věkových kategoriích s rozlišením zastoupení pohlaví. Z celkového počtu **125** respondentů tvořili největší skupinu respondenti věkové skupiny **40-49 let, 47**, z toho **11 mužů a 36 žen**, respondenti věkové skupiny **30-39 let, 38** osob, **10 mužů a 28 žen**, následovali respondenti ve skupině **50 a více let, 21**, zde byl podíl **4 muži a 17 žen** nejmenší počet respondentů měla věková skupina **18-29 let, 19** osob z toho **5 mužů a 14 žen**.

Graf 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

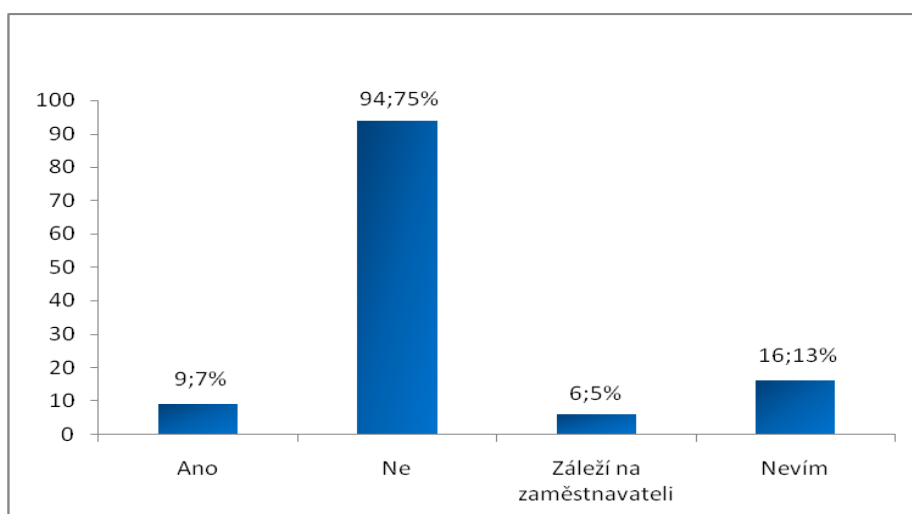
Graf 3 znázorňuje vzdělání dotazovaných. Z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů bylo nejvíce osob s úplným středoškolským vzděláním, v počtu **60 (48 %)**, druhou největší skupinou byli respondenti se středním odborným vzděláním **26 (21 %)**, **17 (14 %)** respondentů, mělo úplné vysokoškolské vzdělání, **11 (9 %)** vyšší odborné vzdělání, **9 (7 %)** vzdělání bakalářské a nejmenší skupinu v počtu **2 (2 %)** tvořili respondenti se základním vzděláním.

Graf 4 Vykonávání profese porodní asistentky

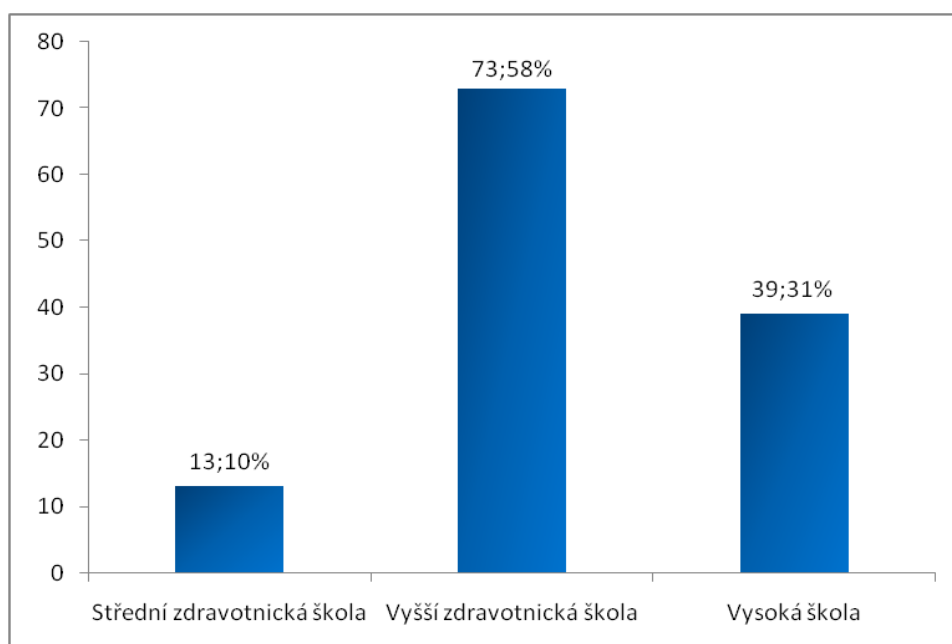
Graf 4 zobrazuje, názory respondentů na to, kdo může vykonávat profesi porodní asistentky. Z celkového počtu **125 (100 %)** dotazovaných, **106** respondentů, což činí **85 %**, odpovědělo, že zdravotnický pracovník se vzděláním v porodní asistenci. **19**, tedy **15 %** na tuto otázku odpovědělo, že zdravotnický pracovník se vzděláním všeobecné sestry a praxí na porodnici.

Graf 5 Možnost zastoupení porodní asistentky všeobecnou sestrou

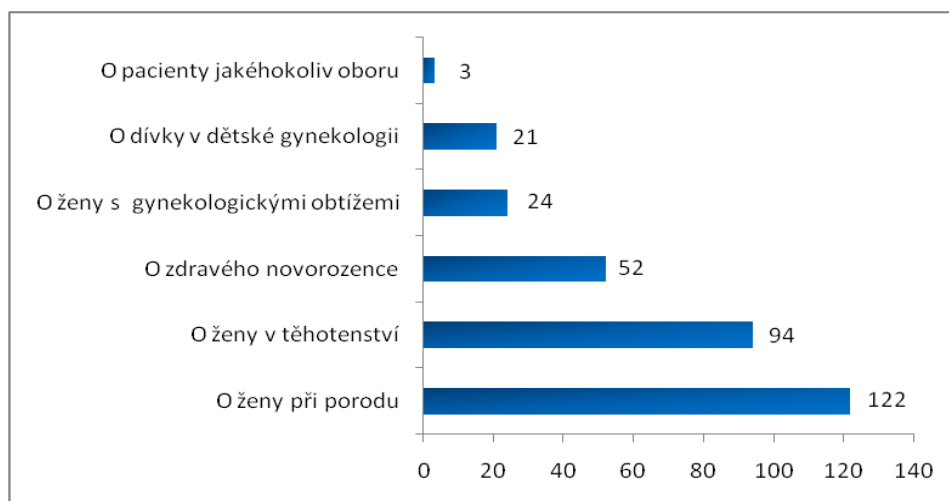
Z grafu 5 vyplývá, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů, **94 (75 %)** odpovědělo, že zdravotní sestra nemůže plně nahradit porodní asistentku, **16 (13 %)** neví, **9 (7 %)** respondentů si myslí, že ano. **6 (5 %)** odpovědělo, že záleží na zaměstnavateli.

Graf 6 Vzdělání potřebné k získání osvědčení k vykonávání profese PA

Graf 6 ukazuje, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů se **73 (58 %)** domnívá, že v současnosti je k vykonávání profese porodní asistentky třeba studovat na vyšší zdravotnické škole, **39 (31 %)** respondentů odpovědělo, že na vysoké škole a nejmenší počet, **13 (10 %)** respondentů odpovědělo, že na střední zdravotnické škole.

Graf 7 Oblasti péče porodní asistentky

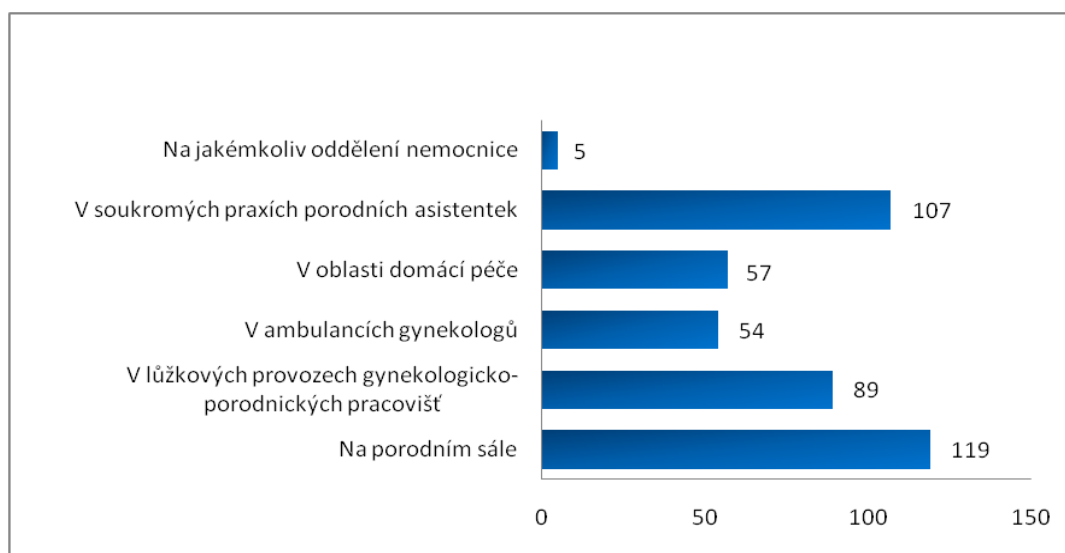
Graf 7 znázorňuje počet odpovědí, týkajících se oblastí péče porodní asistentky. Celkem bylo získáno **316** odpovědí, tato otázka byla s volbou výběru více možností. **122** respondentů udalo, že PA pečuje o ženy při porodu, **94** respondentů označilo péči v těhotenství, **52** respondentů odpovědělo, že PA pečuje o zdravého novorozence. Menší skupiny tvořili odpovědi, že PA pečuje o ženy s gynekologickými obtížemi **24**, **21** respondentů udává péči o dívky v dětské gynekologii a **3** respondenti udávají péči o pacienty jiných oborů.

Tabulka 1 Oblasti péče porodní asistentky v odpovědích mužů a žen

	muži	ženy	Celkem
O ženy při porodu	26	96	122
O ženy v těhotenství	17	77	94
O zdravého novorozence	8	44	52
O ženy s gynekologickými obtížemi	0	24	24
O dívky v dětské gynekologii	0	21	21
O pacienty jakéhokoliv oboru	0	3	3
Počty odpovědí	51	265	316

Tabulka 1 je doplněním údajů grafu 7. Znárodnuje počet odpovědí, týkajících se oblastí péče porodní asistentky v odpovědích mužů a žen. Celkem bylo získáno **51** odpovědí od mužů a **265** odpovědí žen. Tato otázka byla s volbou výběru více možností. Ze **122** odpovědí, že PA pečuje o ženy při porodu je **26** od mužů a **96** od žen, **94** respondentů, **17** mužů a **77** žen označilo péči v těhotenství. **52** respondentů **8** mužů a **44** žen odpovědělo, že PA pečuje o zdravého novorozence. Menší skupiny tvořili odpovědi, že PA pečuje o ženy s gynekologickými obtížemi **24**, **21** respondentů udává péči o dívky v dětské gynekologii a **3** respondenti udávají péči o pacienty jakéhokoliv oboru, tyto tři možnosti označily jen ženy.

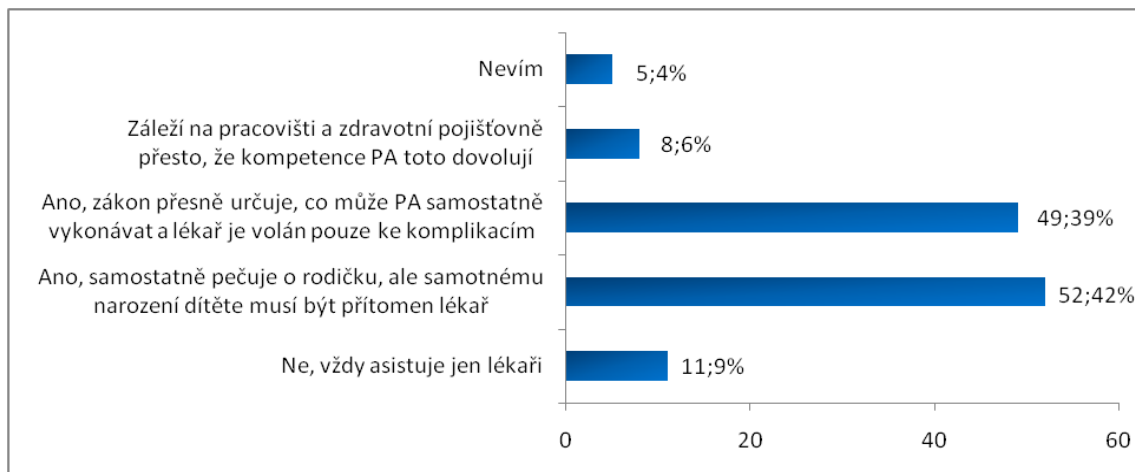
Graf 8 Provozy, ve kterých pracují porodní asistentky

Graf 8 popisuje, v jakých provozech pracuje porodní asistentka. Respondenti měli volbu označit více možností. Celkem bylo získáno **431** odpovědí. Nejčastější byla odpověď, že PA pracuje na porodním sále **119**, druhou nejčastější odpovědí byla ta, že PA pracuje v soukromých praxích **107**. V lůžkových provozech gynekologicko-porodnických pracovišť by PA očekávalo **89** respondentů. **57** respondentů označilo odpověď týkající se domácí péče a **54** respondentů odpovědělo, že PA pracuje v ambulancích

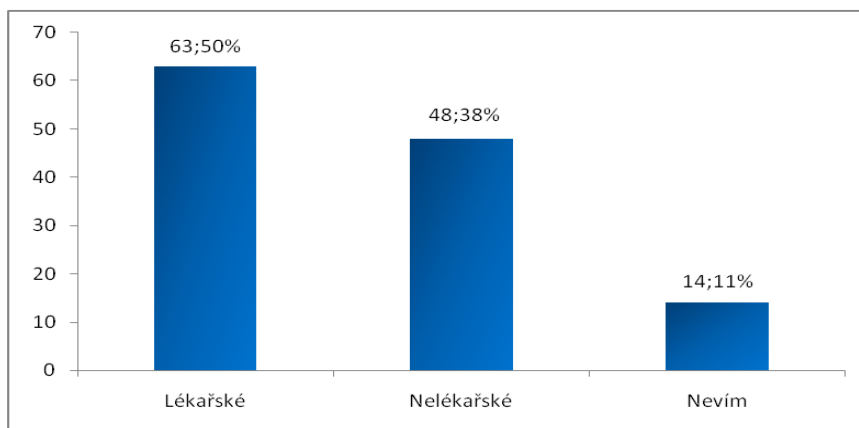
gynekologů. 5 respondentů se domnívá, že PA pracuje na jakémkoliv nemocničním oddělení.

Graf 9 Samostatná péče porodní asistentky o ženu při porodu

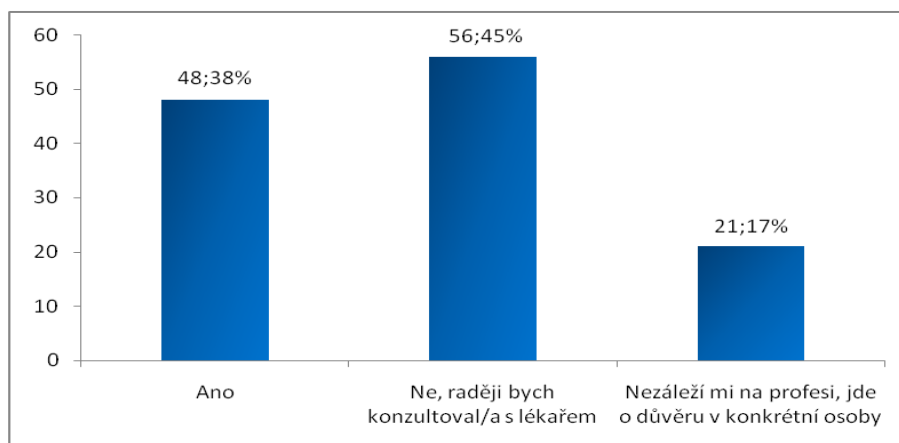
Graf 9 ukazuje, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů se **52 (42 %)** domnívá, že porodní asistentka pečuje o rodičku pouze do okamžiku před samotným narozením dítěte, **49 (39 %)** respondentů odpovědělo, že zákon přesně určuje, co může PA vykonávat a lékař je volán pouze ke komplikacím, **11 (9 %)** respondentů odpovědělo, že PA pouze asistuje lékaři, **8 (9 %)** respondentů se domnívá, že záleží na pracovišti a zdravotní pojišťovně a **5 (4%)** neví.

Graf 10 Mezi jaké profese patří porodní asistence

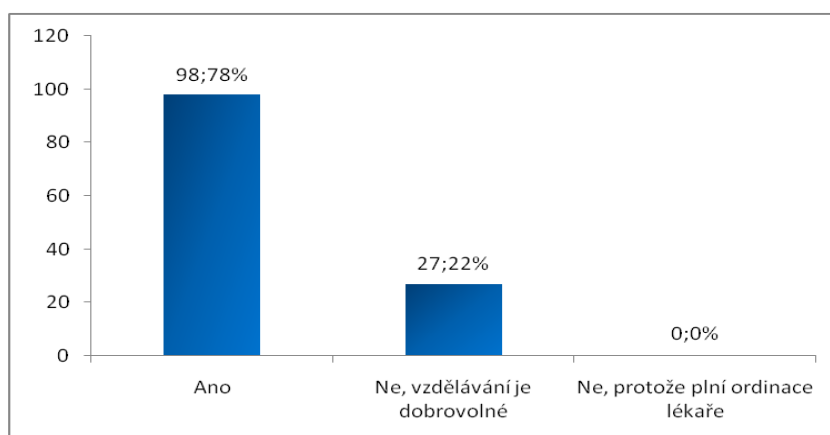
Graf 10 znázorňuje, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů se **63 (50 %)** domnívá, že porodní asistence patří mezi lékařské profese, **48 (38 %)** respondentů na tuto otázku odpovědělo, že patří mezi profese nelékařské a **14 (11 %)** respondentů označilo odpověď nevim.

Graf 11 Důvěra v samostatné rozhodování porodních asistentek

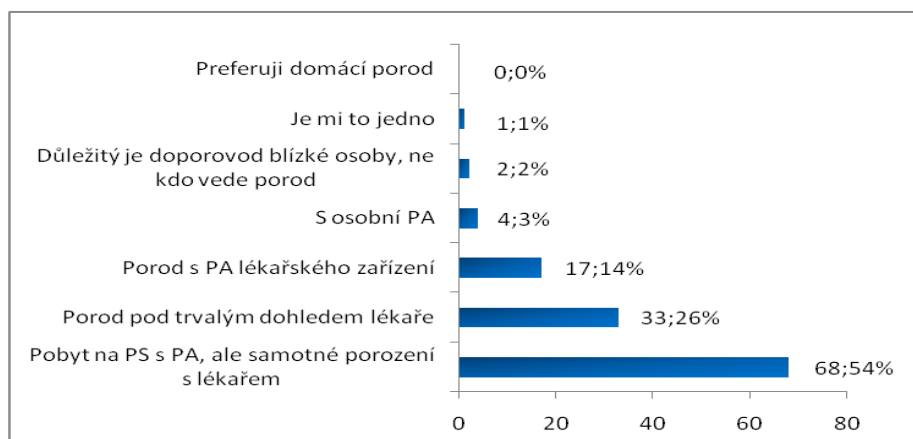
Z grafu 11 vyplývá, že celkového počtu **125 (100 %)** respondentů na otázku týkající se důvěry v samostatné rozhodování porodních asistentek odpovědělo **56 (45 %)**, že by raději konzultovali zdravotní stav s lékařem, **48 (38 %)** respondentů označilo odpověď ano, tedy že důvěřují PA a **21 (17 %)** respondentů uvedlo, že nezáleží na profesi, ale na důvěře v konkrétní osoby.

Graf 12 Povinné celoživotní vzdělávání pro porodní asistentky

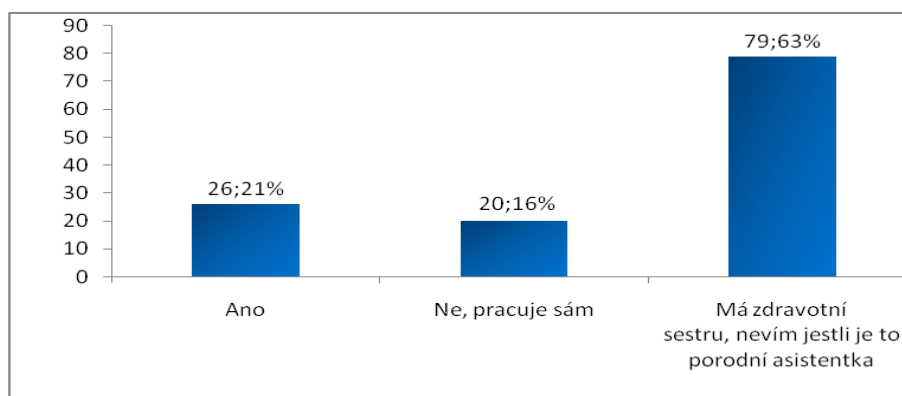
Graf 12 Znárodnuje, že ze **125** dotazovaných, největší skupina **98 (78 %)** respondentů považuje vzdělávání porodních asistentek za povinné, **27 (22 %)** respondentů uvedlo, že vzdělávání je dobrovolné a odpověď, že se PA nemusí vzdělávat, protože plní ordinace lékaře, neoznačil žádný respondent, tedy **0 (0%)**.

Graf 13 Vedení fyziologického porodu z pohledu respondentů

Graf 13 ukazuje, že ze **125 (100 %)** respondentů, jich nejvíce, **68 (54 %)**, odpovědělo, že preferují pobyt na porodním sále s porodní asistentkou, ale samotné porození dítěte pod přímým dohledem lékaře, **33 (26 %)** odpovědělo, že preferují stálý dohled lékaře. Skupina **17 (14 %)** respondentů preferuje porod s porodní asistentkou zdravotnického zařízení, **4 (3 %)** respondenti preferují porod s osobní porodní asistentkou. **2 (2 %)** respondenti uvedli, že je pro ně důležitý doprovod osoby blízké na porodní sál, ale samotné vedení porodu nepovažují za důležité, **1 (1 %)** respondent uvedl, že je mu to jedno a **0** respondentů preferuje domácí porod.

Graf 14 Přítomnost porodní asistentky v ordinaci ambulantního gynekologa

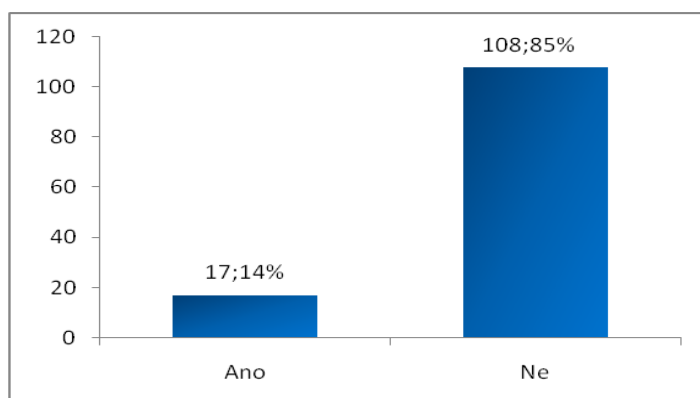
Graf 14 je znázorněním, jak respondenti odpovídali na otázku, zda má jejich ambulantní gynekolog (či gynekolog partnerky) v ordinaci porodní asistentku. Z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů jich nejvíce, **79 (63 %)**, odpovědělo, že neví, zda sestra v ordinaci je porodní asistentka, **26 (21 %)** respondentů, uvedlo, že ambulantní gynekolog má porodní asistentku a **20 (16 %)** odpovědělo, že lékař pracuje sám

Tabulka 2 Přítomnost porodní asistentky v ordinaci ambulantního gynekologa v odpovědích mužů a žen

	muži	%	ženy	%	celkem	celk.podíl
Ano	3	10%	23	24%	26	21%
Ne, pracuje sám	5	17%	15	16%	20	16%
Má zdravotní sestru, nevím jestli je to porodní asistentka	22	73%	57	60%	79	63%
100 % respondentů	30		95		125	

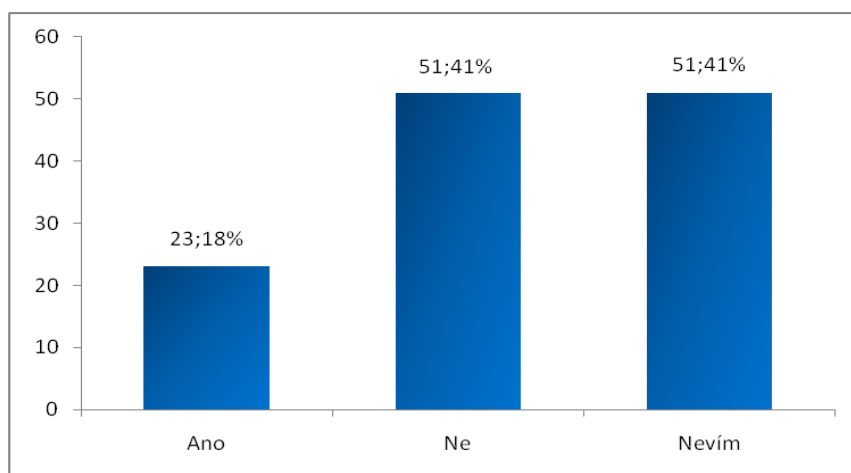
Tabulka 2 doplňuje graf 14. Je znázorněním, jak respondenti odpovídali na otázku, zda má jejich ambulantní gynekolog (či gynekolog partnerky) v ordinaci porodní asistentku v porovnání odpovědí mužů a žen. Z počtu **30 (100 %)** mužů, **22 (73%)**, odpovědělo, že gynekolog partnerky má zdravotní sestru a oni nevědí, zda je porodní asistentka, **5 (17%)** odpovědělo, že gynekolog pracuje sám a **3 (10 %)** mužů odpovědělo, že má porodní asistentku. Z počtu **95 (100 %)** žen, **57 (60 %)** neví, zda je v ordinaci jejich gynekologa zdravotní sestra či PA, **23 (24%)** žen udává, že PA a **15 (16%)** označilo odpověď, že gynekolog pracuje sám.

Graf 15 Setkání se samostatnou, soukromou PA

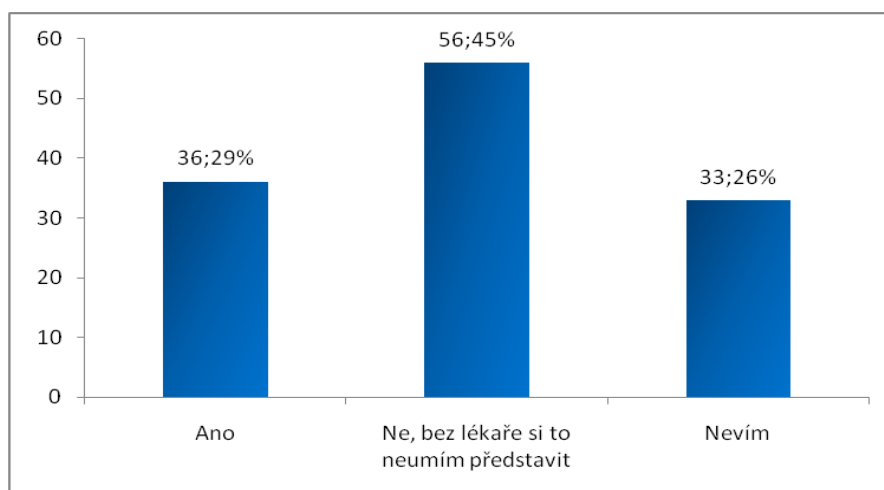
Graf 15 ukazuje, že z celkového počtu **125 (100 %)** respondentů se **108 (86 %)** nikdy nesešlo se soukromou porodní asistentkou a **17 (14 %)** respondentů setkání se soukromou porodní asistentkou udává.

Graf 16 Zájem o využití služeb soukromé porodní asistentky

Graf 16 vyznačuje, že ze **125 (100 %)** respondentů **51 (41 %)** odpovědělo, že by nemělo zájem využít služeb porodní asistentky, stejný počet **51 (41 %)** respondentů neví a **23 (28 %)** respondentů udalo, že by služeb využilo.

Graf 17 Zájem o těhotenské poradny vedené porodní asistentkou

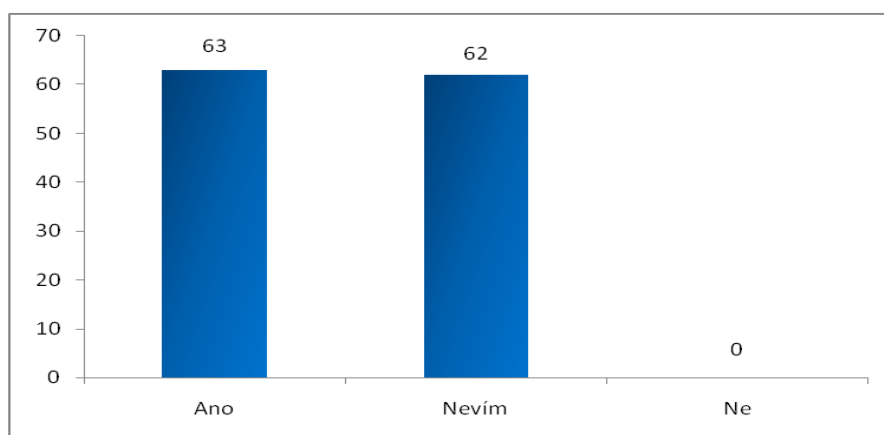
Graf 17 ukazuje, kolik respondentů by mělo zájem o těhotenské poradny vedené porodní asistentkou. Muži byli dotazováni, zda by podpořili partnerku. Nejvíce respondentů **56 (45 %)** odpovědělo, že ne, protože bez lékaře si to neumějí představit **36 (29 %)** respondentů odpovědělo, že by poraden využilo a **33 (26 %)** respondentů označilo odpověď nevíím.

Tabulka 3 Zájem o těhotenské poradny vedené porodní asistentkou v odpovědích mužů a žen

Skupiny	muži	%	ženy	%	celkem	celk. podíl
Ano	13	43%	23	24%	36	29%
Ne, bez lékaře si to neumím představit	11	37%	45	47%	56	45%
Nevím	6	20%	27	28%	33	26%
100 % respondentů ve skupině	30		95		125	

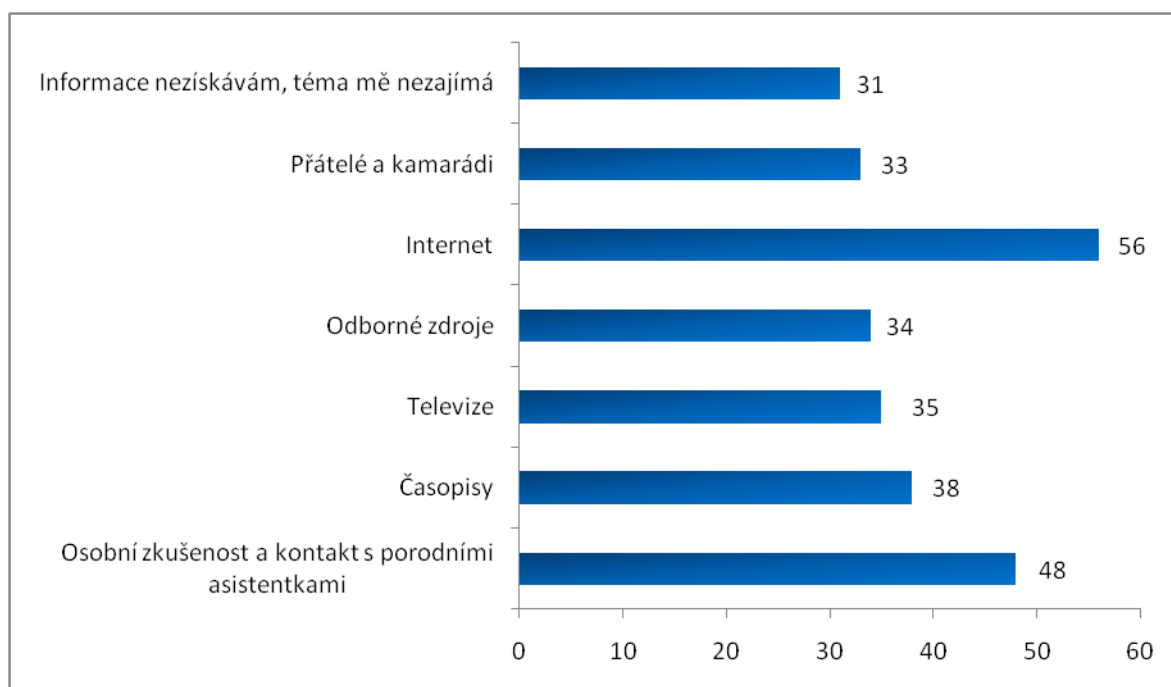
Tabulka 3 je doplněním informací z grafu 17. Porovnává odpovědi mužů a žen na otázku, zda by měli zájem o těhotenské poradny vedené porodní asistentkou. Z **30 (100 %)** dotazovaných mužů, by **43 %** podpořilo partnerku v návštěvě těhotenské poradny vedené PA, **37 %** ne, protože bez lékaře si tuto poradnu nedovede představit a **20 %** mužů odpovědělo nevíím. Z **95 (100 %)** žen, by **24 %** tuto poradnu využilo, **47 %** si to bez lékaře nedokáže představit a **28 %** neví, zda by využili těhotenské poradny vedené pouze PA.

Graf 18 Existence organizací spojujících porodní asistentky

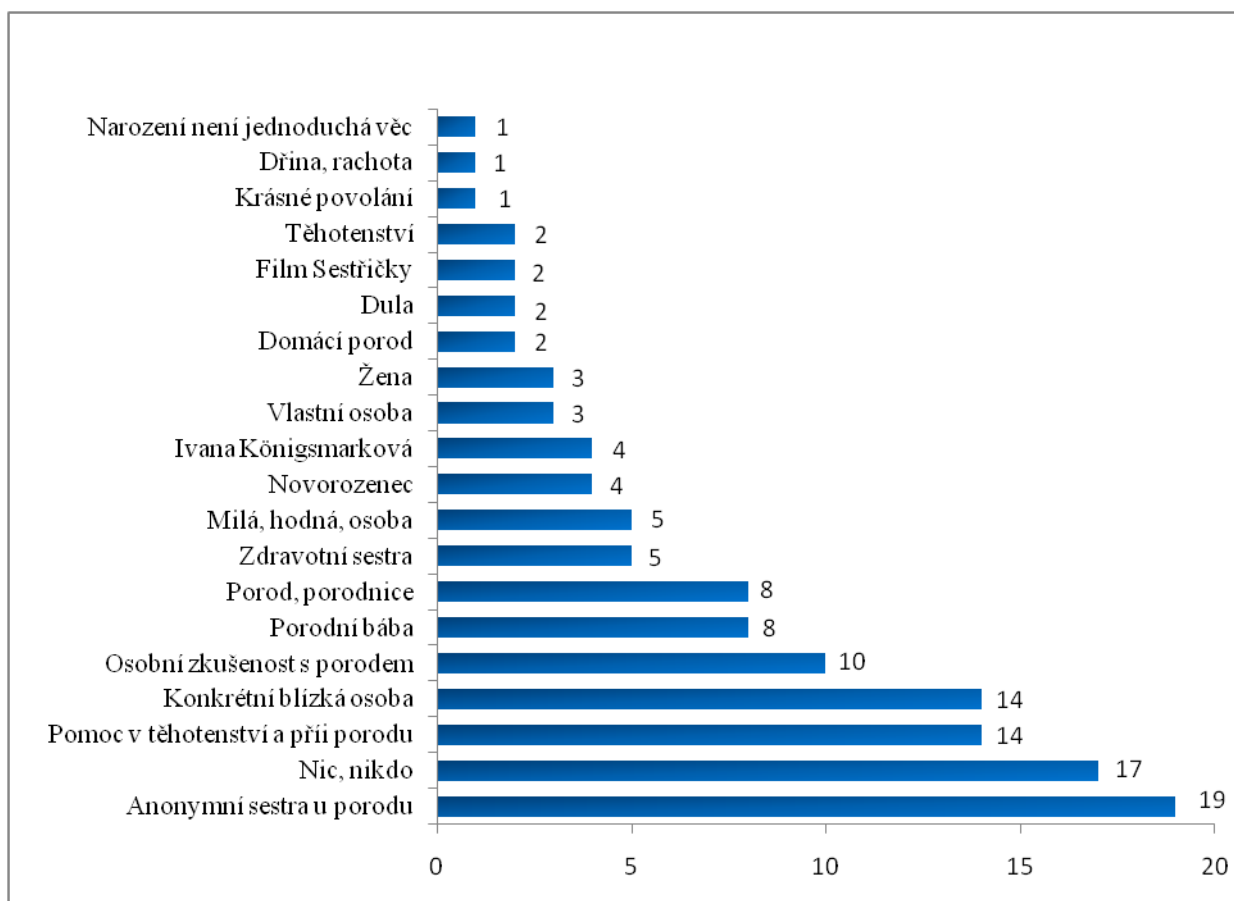
Graf 18 ukazuje, že z celkového počtu **125** respondentů, **63** odpovědělo, že existují profesní organizace pro porodní asistentky, téměř stejná skupina **62** respondentů odpověděla, že neví. Odpověď ne, nezvolil žádný respondent, tedy **0**.

Graf 19 Způsob získávání informací o porodní asistenci

Graf 19 je znázorněním toho, jak respondenti získávají informace o profesi porodní asistentka. Z celkového počtu **275** odpovědí, kdy respondenti měli možnost volby více možností, nejvíce respondentů, **56**, označilo jako zdroj informací internet, druhá nejpočetnější skupina **48** respondentů udala jako zdroj informací osobní kontakt a osobní zkušenost, **38** respondentů časopisy, **35** televizi, **34** odborné zdroje, **33** respondentů získává informace od přátel a **31** respondentů odpovědělo, že je téma nezajímá a informace nezískávají.

Graf 20 Asociace při slovech porodní asistentka

Graf 20 je znázorněním, co se respondentům vybaví při slovech porodní asistentka. Každý respondent uvedl pouze jednu odpověď. Pro přehlednost byly odpovědi seskupeny do kategorií. Celkem bylo získáno **125** odpovědí. **19** respondentů si představí anonymní sestru v souvislosti s porodem, **17** respondentů odpovědělo, že nic nebo nikdo, **14** respondentů si představí pomoc v těhotenství a při porodu. Stejnému počtu respondentů **14** se vybaví konkrétní blízká osoba. Osobní zkušenost s porodem uvedlo **10** respondentů a **8** respondentů si představí porodní bábu. Stejně velká skupina **8** respondentů udává porod, či porodnici. **5** respondentů si představí zdravotní sestru, stejný počet **5** si představí milou, hodnou osobu. **4** respondenti si

vybaví novorozence, stejný počet **4** udává Ivanu Königsmarkovou. **3** respondenti označili sebe, stejnému počtu **3** se vybaví žena. **2** respondenti udali domácí porod, **2** dluhu, **2** film Sestřičky a **2** těhotenství. Individuální odpovědi, které nebylo možno sloučit, v počtu **1**, byly, krásné povolání, dřina a rachota a to, že narození není jednoduchá věc.

5 Diskuze

Hlavním cílem praktické části bakalářské práce, bylo zmapovat informovanost veřejnosti o profesi porodní asistence. Zjistit nejen její znalosti o oblastech působení porodní asistentky, o způsobu studia tohoto oboru, ale také to jak celkově vnímá porodní asistentku. Z tohoto cíle vyplynula výzkumná otázka: Jak vnímá veřejnost práci a působení porodní asistentky?

Úvodní část dotazníku sloužila k obecné identifikaci respondentů. Z celkového počtu 125 respondentů bylo 95 žen, což činí 76 % a 30 mužů to je 24 % (Graf 1). Nejvíce dotazovaných bylo ve věkových skupinách 40-49 let, 38 % a 30-39 let, 30 % (Graf 2). Lze tedy předpokládat, že většina respondentů téma posuzovala již z pozice rodiče. Nejvíce respondentů, 60, mělo vzdělání s maturitou, druhou skupinu tvořili respondenti se vzděláním středním odborným, 26. Skupiny se vzděláním vyšším odborným a bakalářským byli téměř vyrovnané (11 a 9). Respondenti s úplným vysokoškolským vzděláním byli v počtu 17 a pouze 2 respondenti udali vzdělání základní (Graf 3).

Následující otázky byly zaměřeny na vzdělání porodních asistentek a jejich zastupitelnost zdravotními sestrami. Z výsledků zhodnocených v grafu 4 vyplývá, že si respondenti uvědomují, že k výkonu profese porodní asistentky je potřeba jiné vzdělání, než k výkonu profese všeobecné sestry, 85 % respondentů uvedlo, že profesi porodní asistentky může vykonávat zdravotnický pracovník vzdělaný v oboru porodní asistence. Avšak o způsobu vzdělávání porodních asistentek, je informovanost mylná. Poslední uchazečky o studium porodní asistence byly na vyšší odborné školy přijímány ve školním roce 2002/3 a od roku 2001 probíhá studium na vysokých školách (Vránová, 2007, s.90). Přesto, se velká skupina 73 respondentů, což činí 58 %, domnívá, že v současnosti je porodní asistence oborem, studovaným na vyšších zdravotnických školách a 13 (10 %) dokonce uvedlo střední zdravotnické školy. Tedy 68 % respondentů obor nepovažuje za vysokoškolský (Graf 6). Můžeme se domnívat, že i neznalost formy studia, to že veřejnost neví, že porodní asistentky jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, může ovlivnit důvěru veřejnosti v jejich samostatnou činnost. Pokud nás zajímalo, zda si respondenti myslí, že PA se musejí dále celoživotně

vzdělávat, odpovědi byly kladné. 98 (78) respondentů odpovědělo, že porodní asistentky mají povinnost celoživotního vzdělávání, 27 (28 %) respondentů považuje vzdělávání za dobrovolné a žádný respondent se nedomnívá, že porodní asistentky se nemusejí vzdělávat, protože plní ordinace lékaře (Graf 12). Otázka dalšího vzdělávání porodních asistentek je složitá. Podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních č. 96/2004 Sb. má nelékařský zdravotnický pracovník povinnost průběžně obnovovat, ale i zvyšovat, prohlubovat a doplňovat vědomosti a dovednosti v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky, je také určeno, kolik kreditních bodů za vzdělávání musí zdravotník doložit, pokud žádá o prodloužení, či získání registrace k výkonu profese bez odborného dohledu (Zákon MZČR č. 96/2004). Ale zkušenosti z praxe ukazují, že pro mnohé je získávání kreditních bodů nutným zlem. Ti, co se vzdělávají dobrovolně a rádi, si najdou kvalitní vzdělávací akce, druzí „loví“ pouze body. Otázka zní, zda je toto správné řešení. Líbí se mi myšlenka, kterou zmiňuje Roztočil v článku: Jak dál s našim porodnictvím?, na svých webových stránkách. Píše zde o formě vzdělávání pomocí atestačních zkoušek. Pro kvalitní vykonávání profese, se mi to zdá být dobrý nápad. Porodní asistentky mohou mít vysokoškolský titul, ale pokud dalších 5 až 10 let nenavštíví jedinou kvalitní vzdělávací akci, tématem zaměřenou k oboru, ztrácí kontakt s oborem i erudici (Roztočil, 2011, online).

Snaha vzdělávat se je individuální, například z empirického šetření prováděného v letech 2006 a 2007, kterého se zúčastnilo 326 respondentů ze 14 porodnických pracovišť, vyplynulo, že odborná veřejnost uvádí potřebu širší nabídky specializačního studia a ochotu se vzdělávat (Archalousová, 2007, s. 14). Někteří se omlouvají finanční náročností, nedostatkem času a neochotou zaměstnavatelů, uvolňovat zaměstnance na vzdělávací akce. Skutečná povinnost absolvovat odborné přezkoušení by možná bylo řešení. Zajímavý projekt byl publikován v časopisu Kontakt 1/2009, kde Bártlová seznamuje s programem, umožňujícím vzdělávání pomocí e-learningu. Výhodou je flexibilita, možnost zapojení velkého počtu studentů, dostupnost, nižší náklady na studium, aktuálnost i podpora znalostí informačních technologií (Bártlová, 2009). Vzdělané porodní asistentky, jsou základem kvalitní péče.

Zajímalo nás také, co si lidé myslí o tom, zda může porodní asistentku plně nahradit zdravotní sestra. Vstupem České republiky do EU a s tím spojené nutnosti sjednocení tzv. regulovaných profesí, v rámci uznávání kvalifikace a volného pohybu profesních odborníků, došlo k úpravě vzdělávání. Porodní asistentky, které zahájily studium po 1. květnu 2004, již nadále nejsou zastupitelné zdravotními sestrami. Společná oblast působení zdravotních sester a porodních asistentek, je pouze v oblasti gynekologické péče a péče o fyziologického novorozence (Vévoda, 2012, s.108). Získání odborné způsobilost upravuje zákon 96/2004 Sb. a s ním související vyhláška 55/2011 Sb., dostupná online na stránkách MZČR. Z celkového počtu 125, 94 dotazovaných v tomto výzkumu odpovědělo, že zdravotní sestra nemůže nahradit porodní asistentku, 16 dotazovaných neví a 9 respondentů se domnívá, že ano. 6 respondentů se přiklonilo k názoru, že záleží na zaměstnavateli. Z praxe víme, že obsazenost gynekologicko-porodnických pracovišť je různá. Situace je ve velkých městech a fakultních nemocnicích odlišná od menších nemocnic. V oblastech s dostatkem porodních asistentek jsou i na oddělení gynekologie zaměstnávány převážně porodní asistentky, avšak jinak je tomu v menších nemocnicích. Například na našem pracovišti je z 12 zaměstnanců gynekologického oddělení pouze jedna porodní asistentka. Zcela specifická, je oblast ambulantních gynekologů. Vyhláška 287/2013 Sb., o minimálním personálním obsazení pracovišť, v příloze 1, která se týká požadavků na personální zabezpečení ambulantní péče, umožňuje, aby v ordinaci s gynekologem byly zaměstnávány vedle porodních asistentek zdravotní sestry a dokonce i zdravotničtí asistenti. Přesto, že se podílejí na péči o těhotné a šestinedělky (vyhláška MZČR č. 287/2013 Sb.). Z tohoto důvodu se nemůžeme divit, že pacientům tedy rozdíly unikají. Graf 14 ukázal, že 79 respondentů odpovědělo, že jejich ambulantní gynekolog (u mužů gynekolog partnerky) má sestru a oni nevědí, zda je, či není porodní asistentka. 20 respondentů uvedlo, že jejich lékaři pracují samostatně, bez sestry a 26 udalo, že mají porodní asistentku.

Úzce související s otázkou možného nahrazení jednotlivých profesí, byly otázky zaměřené na to, zda respondenti znají oblasti, ve kterých porodní asistentka pracuje a ve kterých provozech se s ní mohou setkat. Respondenti zde mohli označit více

oblastí. 122 odpovědí udává péči o ženy při porodu a 94 o ženy v těhotenství. Ostatní oblasti byly zmiňovány již méně. Péči o novorozence udalo 52 respondentů, gynekologie byla označena pouze 24 krát a péče o dívky v dětské gynekologii uvedlo 21 respondentů. 3 respondenti se domnívají, že porodní asistentka může pečovat o pacienty ostatních oborů. Zajímavé bylo porovnání odpovědí mužů a žen. Z celkového počtu 51 odpovědí od 30 mužů bylo 26 porod a 17 těhotenství. Muži překvapivě nezapomněli ani na péči o novorozence, tuto odpověď označilo 8 mužů. Zato gynekologie, dětská gynekologie a ostatní obory se neobjevily ani jednou (Graf 7; Tabulka 1).

Gynekologická péče ať lůžková či ambulantní, zahrnující i dětskou gynekologii, stojí v souvislosti s péčí porodní asistentky na okraji pozornosti nejen z pohledu veřejnosti, ale i z pohledu samotných porodních asistentek. Ze zkušenosti sestry, pracující 22 let na gynekologickém oddělení mohu říci, že absolventky porodní asistence, jsou většinou rozčarovány, pokud mají nastoupit na oddělení gynekologie. Ony samy, se vidí pouze v péči o těhotné, nejlépe na porodním sále. Pak nás tedy nepřekvapí, že ani veřejnost nepřemýšlí jinak. Ze získaných 431 odpovědí, kdy respondenti mohli vybírat více možností, bylo 119, že respondenti vidí jako působiště porodní asistentky porodní sál. Velká skupina uvedla soukromé praxe porodních asistentek, zaměřené na poradenství, předporodní kurzy a cvičení s těhotnými, 107. Další poměrně početná skupina 89 respondentů, očekává porodní asistentku v lůžkových provozech gynekologicko-porodnických pracovišť. Oproti tomu ambulance gynekologů, uvedlo pouze 54 respondentů a to je dokonce méně, než 57 respondenty uvedená domácí péče (Graf 8). Podobný výsledek, který ukázal neinformovanost veřejnosti o způsobu péče porodních asistentek, prezentuje Festová v časopise Kontakt 4/2010. Jedná se o data z grantového projektu, který byl zaměřen na uplatnění komunitní porodní asistentky. Zde z 2020 respondentů 42,6 % uvedlo, že neví jaká je současná podoba práce porodních asistentek (Festová et.al, 2010, s. 382).

V porovnání grafu 8 a 16 můžeme vidět rozdílnost teoretických znalostí veřejnosti od praktických zkušeností a ochoty využít služeb porodní asistentky. V grafu 8, 107 respondentů uvedlo jako jednu ze stěžejních oblastí porodní asistence soukromou

praxi porodních asistentek, ale na otázku zda se setkali se soukromou porodní asistentkou, odpovědělo 108 respondentů, že nesetkali. Na otázku, zda by služeb soukromé porodní asistentky využili, 51 respondentů odpovědělo, že ne a stejný počet 51 neví. Pouze 23 respondentů, by mělo zájem o služby soukromé porodní asistentky (Graf 15; 16).

Péče porodní asistentky, která pracuje jako soukromá a samostatně výdělečně činná osoba nepatří, v podmínkách České republiky ke standardně využívané službě. Vychází to nejen z historických souvislostí, ale hlavně ze současné právní legislativy. Jak uvádí Hořejší v Analýze současného stavu porodnictví s ohledem na postavení porodních asistentek a možnosti svobodné volby žen, která byla zpracována jako podklad pro pracovní skupinu Porodnictví, která působila při MZČR, je výkon profese porodní asistentky zásadně ovlivněn několika právními předpisy. Toto souvisí například se zněním zákona o veřejném pojištění č. 48/1997 Sb a jeho doplňující vyhláškou č.493/2005, který upravuje podmínky poskytované péče ze zdravotního pojištění. Tento zákon mimo jiné uvádí nutnost přímé indikace lékaře k výkonům prováděným jinými zdravotnickými pracovníky (Hořejší, 2012, online).

Péče samostatných soukromých porodních asistentek je tedy možná pouze za přímou úhradu pacientem. A předpokládám, že i to ovlivňuje zájem veřejnosti o využití služeb soukromých PA. Sazebník výkonů řeší vyhláška 134/1998 Sb. S její poslední novelizací 421/2013 Sb. (Vyhláška MZČR č.421/2013 Sb.). Domníváme se, že veřejnost navíc není dostatečně informována o činnostech soukromé porodní asistentky a není zcela zřejmé, co přesně si pod pojmem soukromá porodní asistentka představuje. Například výsledky grantového projektu Názory odborné a laické veřejnosti na možné uplatnění porodní asistentky v komunitní péči, zveřejněné v časopisu Kontakt 4/2010 ukazují, že 9,9 % občanů tohoto šetření preferuje jako místo péče vlastní ordinaci PA, ale 20,7 % označilo možnost speciálních center. Jaký v tom vnímají rozdíl? Nepovažují centra za samostatnou činnost? V grafu Preferované činnosti porodních asistentek pro komunitní péči, autorky uvádějí, že 31 % respondentů ze strany veřejnosti uvedlo oblast návštěvní péče a služeb pro těhotné v domácím prostředí. Doma by se tedy porodní asistentky o těhotnou starat mohly, ale v ordinaci již

ne? Nabízí se zde otázka potřeby jasné specifikace pojmu soukromá porodní asistentka a dostatku informací, co přesně je kompetencí PA(Festová et. al, 2010, s. 383,384).

Další skupinou otázek jsme sledovali, co respondenti vědí o způsobu vedení porodu, o tom, kdo musí být porodu přítomen a jaký průběh porodu by oni sami upřednostnili. Více než polovina dotazovaných spojuje alespoň samotné narození dítěte s lékařem. 52 respondentů uvedlo, že porodní asistentka pečuje samostatně o rodičku až do okamžiku samotného narození a 11 respondentů se domnívá, že porod je plně lékařskou kompetencí. 5 respondentů neví a 8 uvedlo, že záleží na pracovišti a zdravotní pojišťovně. 49 respondentů uvedlo, že zákon přesně vymezuje kompetence porodních asistentek a lékař je volán pouze v případě komplikací (Graf 9). Ukázalo se, že i přes poměrně velkou medializaci problémů kolem porodnictví v Čechách, si lidé nejsou jistí, kdo se vlastně o ně v porodnici postará. Na jedné straně jsou kompetence porodních asistentek, stanovené vyhláškou č. 55/2011 Sb., které opravňují porodní asistentky dle § 5 zejména: poskytovat rady a pomoc v těhotenství a při kojení; provádět návštěvy v rodinách těhotných, šestinedělek a gynekologicky nemocných; podporovat a edukovat ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení; diagnostikovat a sledovat fyziologické těhotenství, doporučovat nebo provádět vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství a v případě zjištění rizik předat ženu do péče lékaře; sledovat stav plodu v děloze všemi vhodnými prostředky; připravovat rodička k porodu, pečovat o ně ve všech dobách porodních a vést fyziologický porod; pečovat o šestinedělky a taktéž ošetřovat fyziologického novorozence, na straně druhé vyhlášky ministerstva zdravotnictví tyto činnosti omezující a dalším článkem řetězce jsou i vedoucí pracovníci jednotlivých porodnic. Pokud se vedou jednání o změnách, jsou problémy porodnictví zjednodušené na debaty o porodech doma. Veřejnost se příliš nedozví o kompetencích porodních asistentek a všech možnostech jejich samostatného působení (vyhláška MZČR č. 55/2011 Sb.).

Od ledna letošního roku, kdy vešla v platnost vyhláška MZČR č.421/2013 Sb., může skutečně nemocnice vykázat porod vedený porodní asistentkou, i když za supervize lékaře. To do té doby nebylo možné přesto, že kompetence PA to umožňují. Situace v různých koutech republiky je značně rozdílná. Někde porodní

asistentky fyziologické porody vedou a jinde ne. Mě osobně vadí způsob medializace a předávání zkreslených informací právě veřejnosti. Roztočila například v článku: Jak dál s naším porodnictvím?, uvádí, že ve většině z 94 porodnic je možno rodit všemi alternativními způsoby, že porodní asistentky běžně vedou fyziologické porody a v prenatálních poradnách provádějí všechna vyšetření, lékař jen ordinuje a provádí specializovaná vyšetření. Z naší zkušenosti víme, že toto opravdu běžná praxe není. Stejně jako to, že porodnice v Jihlavě kde je primářem a některá jiná ojedinělá pracoviště, umožňují spolupráci s externími porodními asistentkami, které mají s nemocnicí smlouvu. Velmi si pana profesora vážím, za jeho pokrokový přístup, ale toto přece není standard v České republice a nemělo by to být tak prezentováno (Roztočil, 2011, online; Vyhláška MZČR č.421/2013).

Co si ale skutečně žádá veřejnost? Jak konkrétně si dotazovaní sami představují ideální péči v těhotenství a při porodu? V tomto výzkumném šetření poměrně vysoká čísla ukázala, že v povědomí laiků, je porod a těhotenství jsou spojeny s péčí lékaře. Těhotenskou poradnu vedenou pouze porodní asistentkou, by využilo pouze 29 % respondentů, 26 % neví a 46 % respondentů si to bez lékaře vůbec neumí představit. V této otázce byla zajímavá samostatně zpracovaná data, jak odpovídali muži. 11, tedy 37 % si těhotenskou poradnu bez lékaře, pouze s porodní asistentkou nedokáže představit, avšak 13 což v poměru s celkovým počtem 30 mužů, činí 43 %, by partnerku podpořilo. 6 (20 %) mužů odpovědělo, že neví. Přímou v souvislosti s porodem, nejsou čísla jiná. 68 respondentů tedy 54 % by chtělo pobyt na porodním sále s porodní asistentkou, ale samotné narození dítěte pod dohledem lékaře. 33 (26 %) respondentů by dokonce uvítalo trvalou přítomnost lékaře na porodním sále, tedy přímý dohled na těhotnou po celou dobu od příchodu na porodní sál, po samotný porod. Sečteme-li tato data, 70 % dotázaných preferuje účast lékaře. 14 % dotázaných, by chtělo porod s porodní asistentkou daného zařízení a 3 % by si ráda přivedla do porodnice porodní asistentku vlastní. 2 respondenti uvedli, že je pro ně důležitý doprovod osoby blízké a vedení porodu neřeší, 1 respondent uvedl, že je mu to jedno. Nikdo z respondentů neoznačil odpověď, že preferuje domácí porod. Zdá se tedy, že současný systém porodů vedených lékaři této skupině vyhovuje. Ukazatelem toho, že veřejnost má porod spojen

s osobou lékaře, může být i to, že 63 respondentů dokonce považuje porodní asistenci za lékařskou profesi, 14 respondentů neví, zda je porodní asistence lékařskou profesí, či nikoliv a 48 respondentů uvedlo profesi nelékařskou (Graf 10; 13; 17).

Jinak to vidí skupiny žen a mužů, sdružujících se v různých skupinách bojujících za vyšší autonomii rodiček, za možnost svobodně se rozhodnout, jak a kde přivedu na svět své dítě. Je to například Hnutí za aktivní mateřství, které prosazuje přátelskou porodní péči pro matku a dítě. Jsou opakovanými organizátory Týdne respektu k porodu. Nejsou agitátory pro domácí porody, ale pomáhají těhotným ženám a jejich partnerům zodpovědět otázky týkající se těhotenství, porodu, šestinedělí. Nabízejí jim dostatek informací potřebných k tomu svobodně se rozhodnout, jak chtějí těhotenství a porod prožít, pomohou jim doporučit porodnici, lékaře, či porodní asistentku podle jejich potřeb a požadavků. Zkrátka komunikací, vlídným přístupem a dostatkem informací vytvářejí atmosféru důvěry (www.iham.cz).

A právě důvěra v samostatné rozhodování porodních asistentek, to, jestli by ji bez obav požádali o radu, byla předmětem otázky zpracované v grafu 11. Zde je znázorněno, že 56 dotázaných, tedy 45 %, by raději konzultovalo s lékařem, 48 respondentů odpovědělo, že má důvěru v porodní asistentky a 21 uvedlo, že nezáleží na profesi, ale na konkrétních lidech. Prestiž lékařského povolání je v ČR vysoká, což ukazují čísla z šetření v červnu 2013, které provádělo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (<http://cvvm.soc.cas.cz/>). Výzkum zkoumal prestiž povolání a lékař se opakovaně umístnil na prvním místě. Porodní asistentka, jako samostatná profese, mezi 26 povolání ani zařazena nebyla. Ale důvěra obecně ve zdravotní sestry není špatná, obsadily 3. místo (i toto povolání, je do opakovaného průzkumu zařazováno až od roku 2011) a jak ukázaly výsledky našeho výzkumu, respondenti v praxi rozdíl mezi zdravotní sestrou a porodní asistentkou nevnímají (Graf 14).

V závěrečných otázkách dotazníkového šetření nás zajímalo, jakým způsobem, respondenti získávají informace o oboru porodní asistence a co se jim vybaví při slovech porodní asistentka. Nejvíce respondentů uvedlo jako zdroj informací internet, 56. Stejného výsledku, tedy nejčtenější odpovědi na tuto otázku, dosáhlo

i dotazníkové šetření prováděné obecně prospěšnou společností Porodní dům U čápa v roce 2007, týkající se zájmu těhotných žen o služby porodních asistentek. Zde, ze 125 dotazovaných uvedlo internetové zdroje dokonce 79 respondentů (www.pdcap.cz).

Nutno upozornit, že ne všechny internetové zdroje lze považovat za hodnotné. Těhotné mají mnohdy z internetových serverů informace, které lze jen těžko považovat za přínosné. Toto vidím také jako velkou oblast vhodné edukace. Musíme si uvědomit, že žijeme v přetechizovaném světě a musíme s ní umět držet krok. Není přeci nic jednoduššího, než zahrnout do vstupního rozhovoru s těhotnou i upozornění na doporučené informační zdroje, kde víme, že dostane informace, které v konečném důsledku pomohou i ošetrovatelskému týmu. Osobní zkušenost a kontakt s porodními asistentkami uvedlo 48 respondentů, zde je nutno si uvědomit, že nejlepší reklama je spokojený klient, ale platí to samozřejmě i naopak. Počty odpovědí, udávající časopisy, televizi, odborné zdroje a přátele (38, 35, 34, 33), byly velmi vyrovnané. Odpověď, že je téma nezajímá a informace nevyhledávají, označilo 31 respondentů. V závěru dotazníku byli respondenti osloveni, aby stručně zaznamenali, co se jim vybaví, když se řekne porodní asistentka. Aby bylo možno odpovědi přehledně zobrazit, byly seskupeny do kategorií. Nejvíce respondentů, 19, si představí „nějakou“ sestru při porodu, zase tu máme přímou asociaci s porodem. 17 si vybaví nic či nikoho – což pro mne v souvislosti s právě vyplňovaným dotazníkem, bylo překvapivé. 14 respondentů si vybaví pomoc v těhotenství a při porodu, 13 respondentů uvedlo blízkou osobu (konkrétní jména, švagrová, maminka, kamarádka...). 10 respondentů uvedlo osobní zkušenost s porodem. Přímo označení porodní bába uvedlo 8 respondentů, stejný počet uvedl porod, či porodnici. 5 respondentů uvedlo zdravotní sestru a stejný počet hodnou a milou osobu. Pro mne překvapivě, pouze 4 respondentům se vybaví novorozenec, mé očekávání bylo, že toto bude většinová odpověď. Opakovaně se mi stává, že když se zmíním o své profesi, reagují lidé: „To se máš, užíváš si s miminky“. Čtyřikrát bylo udáno jméno Ivany Königsmarkové a z toho jednou dokonce takto odpověděl muž. Předpokládáme, že je to dáno nejspíš medializací jejího soudního procesu. 3 respondenti uvedli vlastní osobu, stejně tak 3 uvedli v odpovědi „žena“. 2 respondenti opověděli Dula, stejný počet domácí porod, či dokonce film Sestřičky.

Taktéž v počtu 2 byla zaznamenána odpověď těhotenství. Jednou se vyskytla odpověď, že narození není jednoduchá věc, jednou krásné povolání a protikladná odpověď „dřina, rachota“. Úsměvná se mi zdála odpověď: „Nic, já jsem rodila císařem“. Obecně se asi dá říci, že povětšinou se vybavilo respondentům něco příjemného. Jen jednou byl zmíněn porod, s ne příliš milou vzpomínkou.

Z výzkumu vyplynulo, že výzkumný vzorek respondentů, vnímá sice porodní asistenci jako samostatný obor, ale v praxi příliš nerozlišují, zda jedná se zdravotní sestrou, či porodní asistentkou. Nadpoloviční většina, neví, že porodní asistence je oborem studovaným na vysokých školách. Znalosti veřejnosti o oblastech působení porodních asistentek, jsou neúplné. Většina respondentů vnímá porodní asistentku ve spojitosti přímo s porodem a těhotenstvím, péče o novorozence a gynekologie (i ta dětská), stojí na okraji. V soukromém sektoru je porodní asistentka spojována s předporodními kurzy, cvičením pro těhotné, ale vedení klasických poraden pro těhotné, je vnímáno jako lékařská oblast. Při porodu je v tomto výzkumném vzorku preferována spíše přítomnost lékaře. V oblastech využití služeb soukromých porodních asistentek se často objevovala odpověď nevím. Zdá se, že opravdu lidé nemají dostatek konkrétních informací a tedy přístup je spíše zdrženlivější. Je na porodních asistentkách, aby byly iniciátorkami zvýšení prestiže této krásné profese a zasadily se o to, aby lidé věděli, co jim mohou nabídnout.

6 Závěr

Porody v České republice a samozřejmě tedy i porodní asistence jako obor, jsou dnes aktuálním tématem. Diskuze jak, kde a s kým rodit se opakovaně objevuje ve sdělovacích prostředcích. Zapojují se do ní samozřejmě nejen odborníci, ale i ti, kterých se to nejvíce týká, ať už je nazýváme pacienti, klienti či veřejnost. Ale mají tito lidé dostatek informací o této profesi, aby se mohli kvalitně rozhodnout, jakou péči chtějí?

Cílem bakalářské práce, bylo zmapovat informovanost veřejnosti o profesi porodní asistentky. Zjistit co ví o oblastech jejího působení, o způsobu studia tohoto oboru a také jak celkově vnímá porodní asistentku. Z tohoto cíle vyplynula výzkumná otázka: Jak vnímá veřejnost práci a působení porodní asistentky?

Z výzkumu vyplynulo, že veřejnost není dostatečně informována o tomto oboru. Respondenti znají jen část oblastí, ve kterých může porodní asistentka působit. Očekávají milou a vzdělanou osobu, která je ale kontrolována lékařem. Nadpoloviční většina, neví, že porodní asistence je oborem studovaným na vysokých školách. Hlavní podíl respondentů vnímá porodní asistentku ve spojitosti přímo s porodem a těhotenstvím, péče o novorozence a gynekologie stojí na okraji. O samostatné činnosti porodních asistentek jsou jejich informace minimální. V soukromém sektoru je porodní asistentka spojována s předporodními kurzy, cvičením pro těhotné, ale vedení klasických poraden pro těhotné, či samotný porod jsou oblasti vnímané jako lékařská oblast.

Bakalářská práce může být prospěšná především porodním asistentkám, které mají zájem o obor a chtějí, aby tato profese získávala větší prestiž, což bez dostatečné informovanosti nelze. Ukázaly se zde oblasti, ve kterých je potřeba zvyšovat osvětu, témata, o kterých je třeba hovořit. Může být nápomocna porodním asistentkám, které by rády pracovaly samostatně a mapují, jaké preference jsou ze strany občanů, o co má, či nemá veřejnost zájem. Všem PA, které mají zájem na tom, abychom skutečně společně s lékaři vytvářeli možnost porodu v přátelské, rodinné atmosféře se vším, co k tomu náleží a nenabízeli tuto službu pouze na prospektech.

7 Použitá literatura

1. AJGLOVÁ, Jana. 2005. *Vývoj vzdělávání porodních asistentek od roku 1949 do současnosti*. Plzeň : Vysoká škola v Plzni o.p.s., 2005. ISBN 80 888 663 24.
2. ARCHALOUSOVÁ, Alexandra. *Celoživotní vzdělávání porodních asistentek v České republice*. Ošetrovatelstvo – teória, výskum a vzdelávanie, (2007), s. 9-19, ISBN 9788088866435 – Lit.:10
3. BÁRTLOVÁ, Sylva a Marie MARKOVÁ, Kontakt. Odborný vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky, *Specializační vzdělávání pro všeobecné sestry a porodní asistentky v komunitní péči e-learningem* 11:1-270,2009, ISSN 1212-4117
4. BÁRTLOVÁ,S., P.SADÍLEK a V.TÓTHOVÁ. 2005. *Výzkum a ošetrovatelství*. Brno : NCONZO, 2005. ISBN 80-7013-416-X.
5. DOLEŽAL, Antonín. 2001. *Od babictví k porodnictví*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0277-6.
6. DOLEŽAL,A.,V. KUŽELKA a J.ZVĚŘINA. 2009. *Evropa- kolébka vědeckého porodnictví*. Praha : Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-506-2.
7. HEREŠANOVÁ, Ema. 2008. *Kultury dvou porodnic: etnografická studie*. Plzeň : Západočeská univerzita, 2008. ISBN 987-80-7043-749-0.
8. HEŘMANOVÁ, Jana a kol. 2012. *Etika v ošetrovatelské praxi*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-3469-9.
9. DVOŘÁKOVÁ, Vlasta a Lada CETLOVÁ. 2008. *Jihočeská konference nelékařských pracovníků*. České Budějovice : Nemocnice České Budějovice, 2008. ISBN 9788025427309.
10. FESTOVÁ, A. et al., Kontakt. Odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky, *Názory odborné a laické veřejnosti na možné uplatnění porodní asistentky v komunitní péči* 12: 380–386, 2010, ISSN 1804-7122
11. KUTNOHORSKÁ, Jana. 2007. *Etika v ošetrovateľství*. Praha : Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2069-2.
12. KUTNOHORSKÁ, Jana. 2010. *Historie ošetrovateľství*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3224-4.
13. KUTNOHORSKÁ, Jana. 2009. *Výzkum v ošetrovateľství*. Praha : Grada Publishing, a.s, 2009. ISBN 978-80-247-2713-4.

14. LENDEROVÁ, Milena a Karel RÝDL. 2006. *Radostné dětství?* Praha : Nakladatelství Ladislav Horáček - Paseka, 2006. ISBN 80-7185-647-9.
15. NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. 2004. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha : Vyšehrad s.r.o., 2004. ISBN 80-7021-397-3.
16. PUNCH, Keith, F. 2008. *Základy kvantitativního šetření*. Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
17. RATAJOVÁ, Jana a Lucie STORCHOVÁ. 2013. *Děti roditi jest božské ovotce*. Praha : Scriptorium, 2013. ISBN 978-80-87271-76-6.
18. RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Aplikovaná psychologie porodnictví: [psychologie těhotenství, porodu a šestinedělí: psychosomatická medicína: učební texty pro porodní asistentky]*. Praha: Reklamní atelier Area, 2008. 106 s. ISBN 978-80-254-2186-4.
19. ROZTOČIL, Aleš. 2008. *Moderní porodnictví*. Praha : Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1941-2.
20. ROZTOČIL, Aleš. 2001. *Porodnictví*. Brno : IDVZP, 2001. ISBN 80-7013-339-2.
21. SIKOROVÁ, Lucie a Kristina STICHENWIRTHOVÁ. *Porovnání péče soukromých a ambulantních porodních asistentek*. Praktický lékař, Roč. 92, č. 6 (2012), s. 353-356. ISSN 0032-6739
22. SLEZÁKOVÁ, Lenka a kolektiv. 2011. *Ošetřovatelství v gynekologii a porodnictví*. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3373-9.
23. STADELMANN, Ingeborg. 2009. *Zdravé těhotenství a přirozený porod*. Praha: Kosmas s.r.o., 2009. ISBN 978-80-86356-50-1
24. ŠTEMBERA, Zdeněk. 2004. *Historie české perinatologie*. Praha : MAXDORF, 2004. ISBN 80-7345-021-6.
25. ŠTROMEROVÁ, Zuzana. 2010. *Porodní asistentkou krok za krokem praktický rádce pro porodní asistentky(a zvědavé rodiče)*. Praha : Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0324-3.
26. SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ. 2004. *Dějiny lékařského umění v českých zemích*. Praha : Triton, 2004. ISBN: 80-7254-424-1.
27. TAKÁCS, Lea a kol. 2012. *Psychosociální aspekty v současném českém porodnictví Kvalita perinatální péče očima matek*. Praha : FF UK Praha, 2012. ISBN 978-80-7308-431-8.

28. TINKOVÁ, Daniela. 2010. *Tělo, věda, stát: zrození porodnice v osvícenské Evropě*. Praha : Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0223-9.

29. VELEBIL, Petr. 2011. Zásady pro poskytování porodní péče v ČR. *Česká gynekologie*, Roč. 76, 2011, Sv. S1(2011), s.20-22, ISSN 1210-7832

30. VÉVODA, Jiří a kolektiv. 2012. *Motivace sester a pracovní spokojenost ve zdravotnictví*. Praha : Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4732-3.

31. VRÁNOVÁ, Věra. 2007. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1764-6.

Elektronické dokumenty:

32. CVVM, 2013 *Prestiž povolání z pohledu veřejného mínění*, [online] 2013 [cit. 2014-03-25] Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7054/f3/eu130903.pdf

33. ČAS, 2008. ČAS. www.cnaa.cz. [Online] 2008. [cit. 2014-03-31] Dostupné z: <http://www.cnaa.cz/sekce-a-regiony/>.

34. ČKPA, 2010. ČKPA. www.ccka.cz. [Online] 2010. [cit. 2014-03-31] Dostupné z: http://www.ccka.cz/source/file/dokumenty/ccka_001.pdf

35. ČKPA. 2010. ČKPA. www.ccka.cz [Online] 2014. [Citace: 31.03.2014] dostupné z http://www.ccka.cz/images/MEMORANDUM_FINAL_PODEPSANE.pdf

36. Hnutí ZA AKTIVNÍ MATEŘSTVÍ, 2011, [online]. [cit. 2014-04-20] Dostupné z: <http://www.iham.cz/>

37. HOŘEJŠÍ, Adéla, 2012. *Analýza současného stavu v porodnictví s ohledem na postavení porodních asistentek a možnosti svobodné volby žen*.

In. Normalniproduct [online]. [cit. 2014-04-26]. Dostupné z:

<http://normalniproduct.cz/wp-content/uploads/2012/09/Pravni-analyza-postaveni-PA.pdf>

38. MZČR. 2009. www.mzcr.cz. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky*. [Online] . [cit. 2014-03-6] Dostupné z: <http://www.mzcr.cz/Legislativa/>

39. ROZTOČIL, Aleš. Blog 2011, [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.ales-roztocil.cz/odborne-clanky/jak-dal-s-nasim-porodnictvim-2>

40. UNIPA. 2010. www.unipa.cz. [Online] . [cit. 2014 - 02-20] Dostupné z: http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=55

41. Vyhláška MZČR č. 55/2011Sb., [online].[cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/informace-k-vyhlisce-c-sb-ktterou-se-stanovi-cinnosti-zdravotnickych-pracovniku-a-jinych-odbornych-pracovniku-ve-zneni-vyhlasky-c-sb_4763_949_3.html
42. Vyhláška MZČR č. 421/2013 Sb., [online].[cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/vyhlaska-c421/2013-sb-_8573_3.html
43. Vyhláška MZČR č. 287/2013 Sb. [online].[cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vyhlaska-c287/2013-sb-ktterou-se-meni-vyhlaska-c99/2012-sb-o-pozadavcich-_8267_2439_11.html
44. Zákon MZČR č 96/2004 Sb., [online].[cit.2014-02-2014]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Legislativa/obsah/pracovnici-ve-zdravotnictvi_1792_11.html
45. www.porodnice.cz, stanovy ČSPA, 2013 [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://asistentky.porodnice.cz/node/1159>
46. www.pdcap.cz, Definice porodní asistentky, [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/DefinicePA.html>
47. www.pdcap.cz, *Průzkum zájmu žen o služby porodních asistentek*, [online].[cit. 2014-04/27]Dostupnéz:<http://www.pdcap.cz/Texty/Vyzkum/Pruzkum.html>

8 Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník

PROFESE PORODNÍ ASISTENCE

Vážená paní, vážený pane,

Jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích a ráda bych Vás požádala o spolupráci při vyplnění dotazníku k mé ročníkové práci. Jde mi o získání informací o tom, co veřejnost ví o profesi porodní asistentky. Otázky jsou směřovány na tento obor v České republice. Velmi děkuji za Váš čas.

1. Jaké je vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

2. Jaký je váš věk?

- 18-29
- 30-39
- 40-49
- 50 a více

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní (i nedokončené)
- Střední odborné
- Střední odborné či všeobecné s maturitou
- Vyšší odborné
- Bakalářské
- Vysokoškolské (Mgr., MUDr., Ing. a jiné)

4. Kdo může vykonávat profesi porodní asistentky?

- Zdravotnický pracovník se vzděláním všeobecné sestry s praxí na porodnickém oddělení
- Zdravotnický pracovník se vzděláním v oboru porodní asistence.

5. Může všeobecná sestra plně nahradit porodní asistentku?

- Ano
- Ne
- Záleží na zaměstnavateli
- Nevím

6. Jaké vzdělání je v současnosti třeba k získání osvědčení k vykonávání profese porodní asistentky?

- Střední zdravotnická škola
- Vyšší zdravotnická škola
- Vysoká škola

7. O koho porodní asistentka pečuje? /i více možností/

- O ženy při porodu
- O ženy v těhotenství
- O ženy s gynekologickými obtížemi
- O zdravého novorozence
- O dívky v dětské gynekologii
- O pacienty jakéhokoliv oboru

8. V jakých provozech se můžete setkat s porodní asistentkou? /i více možností/

- Na porodním sále
- V lůžkových provozech gynekologicko - porodnických pracovišť
- V ambulancích gynekologů
- V oblasti domácí péče
- V soukromých praxích porodních asistentek/předporodní kurzy, poradenství, cvičení pro těhotné/
- Na jakémkoliv oddělení nemocnice

9. Může porodní asistentka pečovat o ženu při porodu ve zdravotnickém zařízení zcela samostatně, bez přítomnosti lékaře? / Porodem je myšleno skutečně celé období, od počátku porodu až po narození dítěte a odloučení placenty/

- Ne, vždy asistuje jen lékaři lékař.
- Ano, samostatně pečuje o rodičku, ale samotnému narození dítěte musí být přítomen lékař.
- Ano, zákon přesně určuje, co může porodní asistentka samostatně vykonávat a lékař je volán pouze v případě komplikací.
- Záleží na pracovišti a zdravotní pojišťovně přesto, že kompetence porodních asistentek toto dovolují.
- Nevím

10. Mezi jaké profese se řadí porodní asistence?

- Lékařské
- Nelékařské
- Nevím

11. Máte důvěru v samostatné rozhodování porodních asistentek? To znamená, požádal/a byste ji bez obav o radu týkající se zdravotního stavu?

- Ano
- Ne, raději bych konzultovala s lékařem
- Nezáleží mi na profesi, jde o důvěru v konkrétní osoby

12. Mají porodní asistentky povinnost se celoživotně vzdělávat?

- Ano
- Ne, vzdělávání je dobrovolné
- Ne, protože plní ordinace lékaře

13. Jaké vedení fyziologického porodu, tedy porod ve spolupráci s kým, je, či byl pro vás/či vaši partnerku/ nejpříjemnější?

- Porod pod trvalým lékařským dohledem/tedy lékař trvale přítomen na porodním sálu
- Porod s porodní asistentkou, vámi vybraného zdravotnického zařízení/tedy ne vámi vybraná konkrétní porodní asistentka/
- Pobyt na porodním sále s porodní asistentkou, ale samotné narození dítěte pod přímým dohledem lékaře
- S osobní porodní asistentkou, se kterou přijedeme do porodnice.
- Je mi to jedno
- Preferuji domácí porod
- Je pro mě/nás důležitý pouze doprovod blízké osoby a samotné vedení porodu neřeším/e.

14. Má Váš ambulantní gynekolog/či vaši partnerky/ v ordinaci porodní asistentku?

- Ano
- Ne, pracuje sám
- Má zdravotní sestru, nevím, jestli je to porodní asistentka

15. Setkal/a jste se někdy se samostatnou, soukromou porodní asistentkou?

- Ano
- Ne

16. Využil/a byste služby soukromé porodní asistentky?

- Ano
- Ne
- Nevím

17. Pokud by porodní asistentky měly možnost vést samostatné těhotenské poradny pro zdravé těhotné, tedy zcela bez lékaře, využila byste to /či podpořil byste partnerku/?

- Ano
- Ne, bez lékaře si to neumím představit
- Nevím

18. Existují v České republice organizace spojující porodní asistentky?

- Ano
- Ne
- Nevím

19. Odkud získáváte informace o porodech a porodní asistenci? /více možností odpovědí/

- Osobní zkušenost a kontakt s porodními asistentkami
- Časopisy
- Televize
- Odborné zdroje
- Internet
- Přátelé a kamarádi
- Informace nezískávám, téma mě nezajímá

20. Co, nebo kdo se Vám první vybaví, slyšíte li, porodní asistentka?